

3 1761 06630376 9

BRIEF

PTB

0041443

H. V. Kaalund:

EFTERLADTE DIGTE.

UDGIVNE AF

OTTO BORCHSENIUS.

KJØBENHAVN.

GYLDENDALSKE BOGHANDÉLS FORLAG.

FR. BAGGES BOGTRYKKERI.

1885.

Paa den GYLDENDALSKE BOGHANDELS Forlag er nylig udkommet:

Første Hefte

af

C. Hostrup's Komedier.

Fjerde Udgave.

Vil udgjøre 3 Bind, indeholdende:

Gjenboerne.	Den gamle Elsker.
En Spurv i Kranedans.	Mester og Lærling.
Intrigerne.	Tordensvejr.
Den Tredie.	Familietvist.
Eventyr paa Fodrejsen.	Drøm og Daad.
Æsthetisk Sans.	Feriegjæsterne.
Soldaterløjer.	Dramatiske Smaaating.
En Nat mellem Fjeldene.	Eva.

Udkommer i 12 Hefter à 50 Ore.

HYORDAN MAN GJØR GODT.

Skuespil i 4 Akter

af

Anne Ch. Edgren.

Oversat af Otto Borchsenius.

1 Kr. 50 Ore; eleg. indb. 2 Kr. 75 Ore.

UNG ELSKOV.

Fortælling

af

Henrik Pontoppidan.

1 Kr. 75 Ore; eleg. indb. 3 Kr.

H. V. KAALUNDS EFTERLADTE DIGTE.

H. V. Kaalund. n

EFTERLADTE DIGTE.

UDGIVNE AF

OTTO BORCHSENIUS. n

KJØBENHAVN.

GYLDENDALSKE BOGHANDELS FORLAG (F. HEGEL & SØN).

FR. BAGGES BOGTRYKKERI.

1885.

ief
TB
1443

INDHOLD.

I Grevinde Dannemands Stambog.

	Side
En aaben Hilsen til Holger Drachmann	1.
Brændende Spørgsmaal	15.
Foreløbigt Gjensvar til Digteren S. Schandorph	32.
Idealitet og Realitet	38.
Til den yngre Slægt	55.
Fantasien	59.
Ved Aarsskiftet 1880—1881	61.
Et Smæk	66.
En lille Udladning	68.
En Tidssol har jeg set —	70.
Du Menneskebarn, som bryster Dig stolt —	72.
Til Otto Haslunds Billeder af Hestens Liv	74.
En Synd	80.
Til Kongen	83.
Sang for Fædrelandet	88.
Mit Portræt	91.
I en Stambog 1845	95.

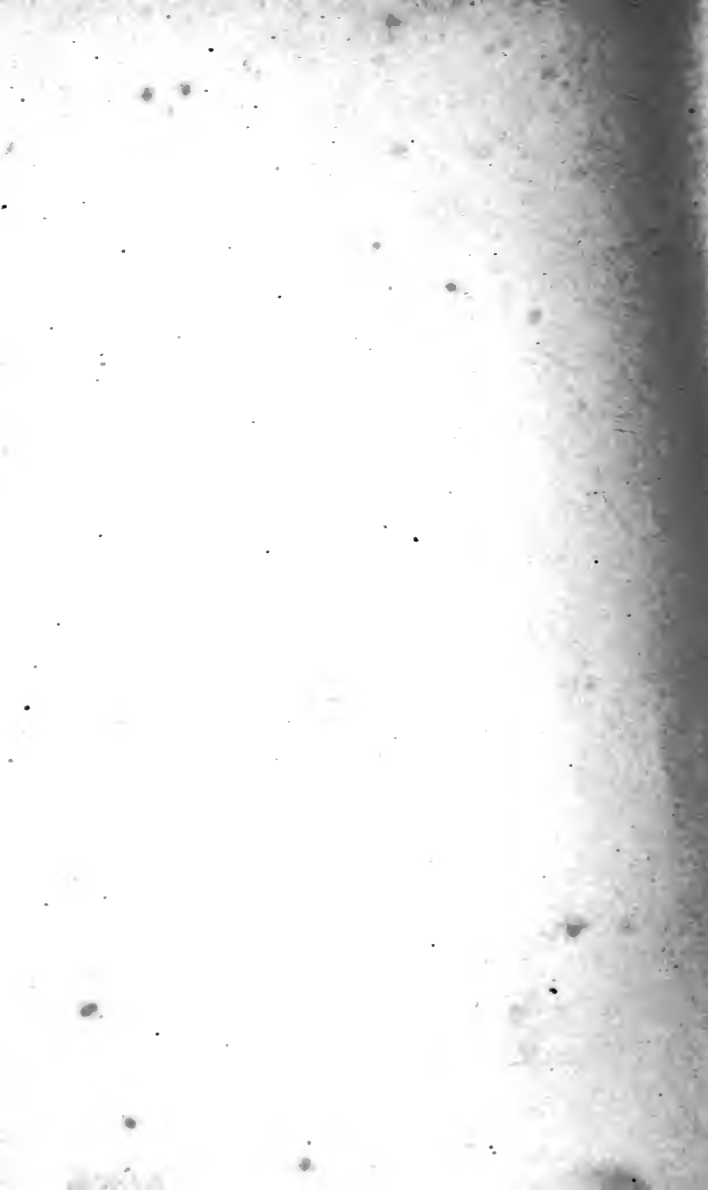
	Side
Det Grænseløse	97.
Oberst Irminger	100.
En Forklaring	102.
Spørgsmaal — Svar	104.
I triste Timer	105.
Til min Hustru	109.
I en bortrejsende Dames Stambog	111.
Hilsen til de Lykkelige paa Skovgaard	115.
Paa en Vifte	118.
Til kgl. Kammersanger Schram	119.
Af Hvedebrød og Sukker —	121.
Havet	123.
Det sukker efter Regn —	126.
Kirkegaarden	128.
Sæt Dig ned, min gamle Ven —	132.
Nu slukkes Tidens store Lys —	136.
Du harmes ved Livets Blændværk og Skin —	138.
Bekjendelse	139.
—————	
Efterskrift af Udgiveren	145.

Endskjøndt min Aand har et sværmerisk Sving,
gjør mit Lune dog lystige Bukkespring. —
Her ser De et Billed, min ædle Grevinde,
af Englens og Satyrens Leg derinde.

(I Grevinde Dannemands Stambog. Jul 1869.)

EN AABEN HILSEN

til

HOLGER DRACHMANN.

„Hvergang med opspilet Mund Du ruller
Og truer og raaber: nu kommer jeg, nu!
Saa trækker jeg tavst paa min Skulder.

Din evige Ungdom, din evige Styrke,
Den vil jeg hædre og den vil jeg dyrke;
Men Braget, hvormed Du i Striden bryder,
Tillad mig, o Hav, som Svaghed jeg tyder!“

HOLGER DRACHMANN: „Sange ved Havet“.

Fra Mastetoppen de raabte: *Land,*
den nye Verden! — Ja vist: der laa den
som fordum Guanahani's Strand!
Alle Fantaster og Brusho'der saae den,

nogle med hallucinerte Øjne,
andre, som troede paa Skipperløgne;
det syntes en Spas at naae den.
Det gjaldt om at blive «første Mand»
og plante sin Fane paa den!

— Jeg saa ikke Andet end Himmel og Vand.
Det var Taagebanker, de tog for Maalet.
Jeg var kjed af Skuffelsen, kjed af Skraalet.
Denne pralende Blæsen Basun for det Ny
og overmodige Haan mod det Gamle
gjorde mig sky;
den begyndte næsten at vamble.

Ogsaa hos mig var Længslen stor.
Det var Menneskeslægten, vi havde ombord
med dens Drøm om Lykke,
med dens aldrig stillede Trang til at bygge

over alle gabende Svælg en Bro
mellem Aand og Natur, mellem Viden og Tro,
mellem *det*, som *er*, og *det*, som *skal komme*.
Men jeg maalte Fremskridtet Tomme for Tomme,
teede mig ikke ilter som Somme,
fulgte Mundheldet: «Tag den med Ro!»
og vented, til Fremtidsprofeterne
hældte Spyttet ud af Trompeterne.

Taalmodig gik jeg nede paa Dækket
og agted stille paa Fugletrækket,
beredt til at gribe hvert eneste Tegn,
naar det bare kom fra den rigtige Egn,
beredt til at hilse med Jubelsalme
den ringeste drivende Gren af en Palme:
en slig med ukjendte Frugter paa,
som Kolumbus' Øjne en Gang den saae.

— Men jeg spejded forgjæves i Nætter og Dage:
det var, som vi dreves af Strømmen tilbage.

Der var Noget, som hæmmede Skibets Gang,
mens Uvejrsluglene skrege om Masten.

Var det Sneglene, som under Kjølen hang?

Sad vi fast i en Grød af Sargassotang?

Eller «sejled vi med et Lig i Lasten»?

— Det faldt paa mit Sind med knugende Vægt:

Den er træt, den er syg, denne hidsede Slægt,
trods alle dens storladne Fagter

og Kommersen fra For og til Agter!

Da lød med Et din frejdige Røst:

som en Havørns Vinger den over mig bruste!

Det var Noget i den, som mig næsten beruste;

jeg fornam som et Pust fra den anede Kyst!

Den syntes ej løjet — den lød ikke lavet —

den smagte af Havet!

Den tog mig fangen — *den* rev mig hen!

Men — nu er jeg atter mig selv igjen!

Og dog — dog: hundredfold hil Dig, Ven,
hvis ej jeg skuffes, hvis Du er Manden,
der virkelig skimter ved Himmelranden
den forjættede Fremtids gryende Dag,
ej blot for vort Land og dets dyre Sag,
men for al den Længsel, der sukker i Tiden
efter Menneskelykke som Maal for Striden!
Ja, lovet være din Fødselsstund,
velsignet Du selv, din Moder og Fader,
hvis som Løgnens, Lavhedens, Mørkets Hader
Du har stillet Dig paa den ærlige Grund
og skrevet for Alvor, som jeg det skjønner,
Dig ind blandt dit Fædrelands gode Sønner!
— Hvad paa Dybbøl Du saae ved den alfare Vej,
var et Syn, som selv maatte røre de Døde;
alle vore Hjerter fløj Dig i Møde;

i hvad der saa hændes: vi glemme det ej!

Det staar skrevet i vor Sjæl med luende Skrift.

Der er Spirer deri til Fremtidsbedrift!

— Vel ligge vi slagne, vort Flag har en Rift,
vort Land er søndret; men selv har Du sagt det:

hvor Du tumled Dig om paa din rastløse Færd,

hvor Du kom, overalt var det Navn, Du bær,

det, dit Fødeland gav Dig, endnu højaget!

Saa knyt ogsaa dit nu helt til dit Lands.

— Her er koldt! Ja vist, vor Himmel er taaget.

Nu vel: saa varm os, giv Luften Glans;

Du har Ild i Dig selv — Du har Farvesans,

Du kan mér end blot glimre med Sproget!

Det Kunststykke agter jeg ikke saa stort;

paa et større Felt skal Du vinde din Sejer:

Her spørge vi om, hvad i Brystet Du ejer —

om dit Hjerte er stort?

om det Spring, Du har gjort med din Skorstensfejer,

var som hans for dødelig Alvor gjort
til Ære for Danmark, vor fælles Moder?

— Du har Lune som han, min kjække Broder;
hvor spiller ej lunt det danske Smil

igjennem din Præken om «Ole Pihl!»

Og «Hugget», som Skipperen «gav dem med Øjet»,

i Stormvejret over Rattet bøjet,

«gik» ogsaa mig «gjennem Oljetøjet!»

— Jeg har jublet med Dig i det lystige Lag
og følt: Du kan tage et Kæmpetag.

Gjerne synker jeg selv som et Vrag,

hvis jeg vinder den Tro, at vor Slægt gaar i Møde

en Gjenfødellesstund, en Morgenrøde,

et Foraarsløvspring i Daad og i Sang!

— Men Ventetiden har været lang.

Man bliver mistroisk nu for Tiden

i al denne Surren af stærke Sjæle,

der stampe omkring paa høje Hæle.

Det er ikke nok med Næven i Siden

og Hatten paa Snurr at spille Gigant.

— Var Du ren som den skjæreste Diamant,
som gedigent Guld: Du maa taale en Prøve.

— Mindst vil *jeg* Dig din Hæder berøve!

Ære være den Krans, Du vandt!

Jeg beundrer din Kraft, dine store Vinger;
men hvor stærk Du er, ihvor højt Du Dig svinger —
mod Et nedlægger jeg her Protest:

En Digter er ikke som Hav og Blæst!

Du siger: Dit Sind er som Vind og Bølge,
som Lunet vexler, saa maa Du det følge.

Men Vind og Bølge faar sjelden Ro,

de er lige troløse begge To —

saadan i Dag — og saadan i Morgen.

En Digter maa gaa for sig selv i Borgen:

Gjennem Jublen, Længslen, Vemoden, Sorgen
maa spores en Stræben stor og hél

efter Mér end at flyde med Svømmeblære
paa Overfladen af Verdens Ære —
spores en brændende Menneskesjæl,
der ej blot vil synes, men virkelig være.

Den er Digternaturens sande Juvel,
kun den tør han selv i sin Krone fæste.

Geniets Glimmer, Geniets Glans

er et Laan fra Oven, men ikke hans!

Han kan fejle som Andre og fare vild —

ja, jage en Stund med løbske Heste,
som om Farten gik ad Hekkenfeld til;

men gennem hans Liv og Strengespil

maa Grundtonen lyde: Han vil det Bedste!

Ogsaa for ham er til de Bud,

de énfoldige, store: Ær din Gud!

vær sanddru! og elsk som Dig selv din Næste!

Hvis ej, da er han et Stjerneskuud,

ja, mindre end det: en Raket, der knalder

og suser til Vejrs og blænder, men falder
tilbage i Mørket, hvorfra den gik ud.

Og hvor fik Du, Ven, dine Skrammer fra?
Stanley, der gik gennem Afrika
og banded sig Vej med en Vilje som Staal
de tusinde Mil i Kampen med Vilde
og blev graa før Tiden, men naaede sit Maal —
ja, *han* kan sige: Jeg er en Mand!

«Gjør mig det efter, i Fald I kan!»

Men han siger det ikke — han tier stille.

Hovmod klæder selv Stærke ilde!

Du har nydt din Ungdom i fulde Drag.

Du fortæller det selv: Du har fulgt dine Lyster,
har aldrig skjælveth, var ingen Kryster,

— men paa hvilken Valplads stod dine Slag?
hvor er Sejren, hvoraf Du Dig bryster?

Du sværger ved Guldsporens Hjul paa din Hæl
og minder os om: at Adel forpligter —
nu vel! saa ram da ned med en Pæl
din egen Svaghed! opløft din Sjæl
til den Adel, hvortil Du sigter!

Af Naturen er Du begavet rigt,
dine Rhythmer ejer en mægtig Fylde,
de kan svulme og bruse, lokke og trylle —
jeg følte det alt ved dit første Digt;
jeg var med til først Dig at hylde.

— Og selv om Du ikke har sét det Land,
«paa hvis hvide Strand han sidder, den Mand,
som aldrig har svigtet, som aldrig har løjet,
som aldrig nedslog for Nogen Øjet»,
som kan hvad han vil, men kun vil hvad han kan —
ja selv om Du ikke saa vidt er fløjet,
jeg ikke blot haaber det, Ven, men tror:

Du er noget Mær end en Mester i Formen,
 end en Æolusharpe, der spilles af Stormen,
 end en nymodens eftergjort Asathor,
 der fisker paa Skrømt efter Midgaardsormen.
 — Du er virkelig stærk — Du *kan* blive stor:
 en Pryd for dit Folk, en Fryd for de Mange
 der længes og sukker som jeg i Kvæld
 efter nye Livskilders sprudlende Væld
 og Vaarpust af evige Sange!

Uden Vaklen og Frygt har jeg viist Dig i Spejl
 dine Fortrin og Fejl —
 jeg kunde ej lade det være!
 Jeg maatte det, skjøndt jeg er syg og træt:
 det var Aanden, der drev mig, Kjære!
 Held Dig, i Fald Du tør give mig Ret!
 da voxer Du selv og din Ære!

En Spillemand er jeg ligesom Du,

graanet, men ung i min Sjæl endnu;

— om jeg er en Fusker i Faget,

skal kjendes paa Harpeslaget.

Har jeg saaret din Stolthed, min stærke Ven,

saa er Du jo Mand for at slaa igjen —

jeg under Dig Overtaget!

Ogsaa jeg har været en Gang Huron,

spanket omkring med vilde Miner,

som om mine Støvler var Mocassiner,

fordret en Verden for min Person;

men Livet lærte mig Resignation.

Dog hørte Du ikke mig klynke,

selv, naar jeg var nær ved at synke

Gud ské Lov: jeg fandt i mig selv en Bund!

Er den lille, den er dog min egen Grund.

Er Du en Havørn og jeg kun Bien,

gaar din Bane vældig i Periferien:

Et har for Dig jeg dog forud haft
og det er den midtpunktsøgende Kraft —
i Livet som i Poesien!

Vridsløselille, den 22de Februar 1878.

BRÆNDENDE SPØRGSMÅL.

(Marts 1879).

„Høsttiden endtes, her maa da ventes,
her maa da ventes paa Foraarsvind!“

Lakker det mod Nedgang? Ganger det paa Hæld?
Er der Sværdtid og Ulvtid ivente?
Eller sprudler nu iblandt os de livsfriske Væld,
hvorfra vi skal Foryngelsen hente?
I Dybet under Muldet skal jo Kilderne gaa
i mægtige Aarer, som Ingen endnu saae.
Er man stødt paa en slig under Lagene?
Eller venter man det først — én af Dagene?

Jorden skal erobres! Bjerge maa afvej'n!
Med Dampkraft vi suse hen ad Banerne.
Er der Foraar i Luften — lykkelige Tegn?
Kan vi stole paa Galet af Hanerne?
Jeg priser Enhver, som er tro mod sit Kald,
hvad enten det fører ham til Sejr eller Fald;
— men jeg afskyer de Hule og Flanerne
og gjør Front mod Kaos og Titanerne!

Man raaber paa det Nye — det Gamle er forslidt.
Hvordan staar det til med det Nærværende?
Farten er saa voldsom. — Lad os sunde os lidt.
Et Overblik er muligt belærende.
Er vi nærmere Lykken? Er der mindre af Bedrag?
Gaar det fremad til Sejer med Folkenes Sag?
Har vi afrystet Slægtens Forbandelse?
Eller skranter vi? — Lider vi af Dannelse?

Jeg synes, der lyder gennem Larmen et Suk,
som om Sjælene halvt vare tomme.

Vi isnes som af Høstaftnens faldende Dug,
og Alt bebuder Uvejrets Komme.

Vi lytte til dets Brusen — vi skimte dets Lyn.

Hvorfra da denne Friskhed i Digternes Syn?

De er Alle blevne pludselig saa sunde!

— Det var værdt dog at vide, hvor de bunde.

De snakke, som om Verden var bleven til igaar,

som om Ingen før de havde kjendt den,

og prøvet dens Kampe og undersøgt dens Saar,

— det er *dem*, som har vejet og vendt den!

Virkeligheden er vort nye Ideal!

Vi Digtere maa ikke have anden Moral,

end den, som der ligger os i Blodet,

— især, naar det stiger os til Ho'det.

Mærkværdige Tid? Det Utroligste skér.

Man Smør selv af Themsmudder laver!

„Ingen Ligtorne!“ — „Ingen Hæmorrh'ider mér!“

„Ingen Kejsere, Konger og Paver!“

Reklame paa Reklame, hvorhen man saa sér,

med de fedeste Typer: „Sé her!!!“ „Nej, sé her!!!“

Og hvad proppes os ej daglig i Hjerne

af Nyt fra hvert Musehul til Stjerne!

Jeg sluger som de Andre hver Dag min Avis

og kæmper midt i Rygternes Brænding.

Det nyeste Nyt fra Berlin og Paris

kan sætte mig i yderste Spænding.

Overalt er der Kiv, hvor der ikke er Krig.

Hvem kan tælle de Faldne? Det stinker jo af Lig!

Og saa trykker man, bevæbnet til Tænderne,

hinanden saa inderligt i Hænderne!

Fyrst Bismarck er Kristen — jeg fælder ingen Dom.

— Vorherre lad ham kristeligt ende!

Jeg véd kun, hvis jeg sad i Oldtidens Rom

og saae dem lystigt dræbe og brænde,

det vilde være Spas mod, hvad nutildags skér.

Og ingen Paulus præker fra Torvene mér.

Vi er ude over alle Illusioner!

— Nu præke vi med krupske Kanoner!

Texten er praktisk: «Den Stærkeste har Ret!»

Vor Morallov, den har vi fra Dyrene:

Fanger ikke Edderkoppen Fluer i sit Næt?

Og stanges ikke rasende Tyrene?

Piner ikke Katten Musen i sin Klo?

Og sé blot til Snogen, hvor den kan sig sno!

Og naar Gjedderne ta'er for sig af Karudserne,
hvad bebrejde vi da Tydskerne og Russerne?

Fra Højden af vor Tid sé vi smilende ned
paa Staklerne i Fortidens Mørke.

— Men besynderligt nok, trods alt hvad vi véd,
vi stole ikke ret paa vor Styrke.

— Sandhedens Brillor — hvorfra skal vi dem faa?
hvor Pokker mon de findes? — Har Nogen dem paa?
Er de tabte fra Loven indtil Myggen?

«Har Slangen kun faaet dem paa Ryggen?»

Nu tænker De vel strax, at jeg er Pessimist!
ak nej! jeg elsker denne Klode!

men Frelsen blot ved Damp og den elektriske Gnist
kan jeg ikke faa rigtig i mit Ho'de. —

Vi staa foran en Afgrund, og Mængden trænger paa:
Lykken har man lovet den, og Lykken *wil* den naae.
— Denne Stilling er i Længden generende:

Vi gjør Kampeskridt — paa Stedet marscherende!

Og alt dette Snavs, som fordærver vort Humør,
det skal væk — samme Vej som Illusionen!

Hvilken Masse! hvor fælt at sé det uden Slør!

Hvem ta'er Aktier i Renovationen?

Om Forladelse! Jeg burde have sagt: med Respekt!

— Der bli'er Noget at gjøre for den kommende Slægt,
naar engang det skal kjøres paa Døren!

— *Jeg* vil ikke være Entreprenøren!

— Men Kunsten? Ja vist: den skal jo befri,
løfte op til et Storsyn paa Striden!

Nej, det er just det Fine ved den nye Poesi:
den dypper os i Mudret af Tiden.

Hvilken mesterlig Teknik! Hvilken Anatomi!

Hjertet dissekeres: der er Intet deri!

Og naar de saa skal slutte Historien,

hvor bli'er Helten med sit Tilløb til Glorien?

Han doer paa Barrikaden! (I et brændende Hus,
ifærd med at redde en Anden —
det Motiv er forslidt). Lad ham dø i en Rus!
Lad ham skyde sig en Kugle for Panden!
Det Sidste er det Bedste. Dog siger jeg Pyt!
Det smager jo af «Werther» — nej kom med noget
Nyt!

Vi tage Jer, I Herrer, paa Ordet!

Men kom ikke med Attrapper paa Bordet!

Virkeligheden, som saa skammeligt for
stod i Strid med Ideerne og Dømmene,
og som Faa kun forstod at tage med Humør,
naar de rigtig saae den efter i Sommene,
den serveres nu i Kunsten: vi skal sluge den raa,
der er virkelig *dem*, som forsøger derpaa —
naa! — *det* er nu deres Fornøjelse,
de maa have en vidunderlig Fordøjelse!

Selv jeg, der dog elsker hver Ytring af Liv,
 der minder om en vaarlig Bebudelse,
 jeg forholder mig skeptisk — stritter mod — gjør
 mig stiv

mod denne nye Svantevits Forgudelse.

Ofre til saadan en urimelig Klods!

Nej! før vil jeg blive Romantiker paa Trods,
 og dreje paa den sværmeriske Lire
 eller — frelse mig som her ved Satire!

Ogsaa jeg hører med til den higende Slægt,
 er et Led af dens uhyre Kjæde,
 ogsaa jeg bærer med paa dens tyngende Vægt;
 som Tiden er til det, maa jeg kvæde.

Jeg søger ikke Ordet. Det fødes af sig selv.

— Springer jeg som Laxen mod den stridige Elv,
 mig driver dog ej Længsel efter Striden,
 men Noget, der er stærkere end Tiden —

— stærkere end jeg og hele min Tid
og Alt, hvad dens Tusinder mene!

Det fylder mig med Haab, giver Mod, giver Lid,
det taler selv ud af døde Stene;
det rejser sig af Graven med Sejerens Pris,
som Venus fra Milo af det brændte Paris,
peger op mod Idealet, det rene,
selv fra Tusindaarsgruset ved Mykene!

Valget af Stoffet gjør Ingen til Poet,
men Livssynet — Pulsslaget — Tonen —
— hvordan han har hørt — hvordan han har sét —
og bag Ordene: Mennesket, Personen!
Er selv han i Stykker, men fiffig og fin
vil gjælde for en ægte Kremoneserviolin,
det kjendes dog fra Kvinten indtil Bassen,
at der er noget Braaddent ved Kassen!

Men Byron da og Shelley? Ja *de* var itu;
men de følte det med dødelig Smerte.

Der var Trods i deres Sange, der var Tvivl, der var Gru,
men — Suk, som fra selve Verdens Hjerte.

De kjendte tilbunds det Savn af Harmoni,
som Alskabningen sukker og vaander sig i!

Men hvor er nu Smerten og Længslen?

Nu er Digterne paa Færde midt i Trængslen!

Begejstringens Kilde, den hellige Bæk
med Bølger gjennemsigtige, klare,
er bleven til en formelig Styrtesø af Blæk.

— Vi Danske har og vort Niagara!

At driste sig derover, som jeg, paa en Traad,
hvilken Galskab! — faldt jeg ned, blev jeg ikke blot
vaad,

men fra Issen til Fodsaalen farvet,
sværtet kulsort og ynkelig garvet.

Men min Puls banker rolig. Jeg véd, hvad jeg vil,
og lytter ej efter, om der klappes.

Jeg maa væk over Kløften — maa lade staa til!

Jeg gaar ene — vil med Sletingen kappes.

Lad de Andre bryde Baner, ifald de formaa;

jeg spørger kun — jeg vækker — skræmmer op —
banker paa!

Hvad vilde jeg ej give, hvis Svaret
mig Kraften hos mit Folk aabenbared!

Men sé nu denne Mylr paa vort danske Parnas.

Ingen Djævel kan Tilløbet stoppe!

Mine Damer og Herrer — bevares! Tag Plads!

Men vælt blot ikke Thronerne deroppe!

-- Vort Land ligger saaret, i Folket er Kiv,
dog aldrig har her været et saa digterisk Liv.

Men *hvordan* staar det til med Poesien?

Jeg er bange, «der gaar Levende i 'en».

Det hagler med Noveller, det fyger med Vers.
Hvordan skal denne Herlighed ende!
Du forbarmende Gud, hvilken broget Kommer!
Hvor er Gratierne og Muserne henne?
Sproget er fordigtet — nu slaar de det plat,
bytter det i Skillemønt og sliber det glat.
Men Guldets, som ej Rust kan fortære,
det ægte — *det* skal de lade være!

Denne Frugtbarhed synes mig gaadefuld fast.
Mon den tyder paa en aandelig Vækkelse?
Er den Følgen af Nutidens Jernbanehast,
et Symptom paa Sundhed — eller Svækkelse?
Jeg véd ikke ret: skal jeg græde eller lé?
Har man fundet en ny Sort Guano maaské,
som nu, da vore Store ere døde,
fremtryller denne mageløse Grøde!

I Kaldede! I Bedste! Jer rammer ej min Spot,
I, hvem Musernes Kys har indviet.

Jeg sender kun min Pil mod det, som er raat:
Det Forlorne — og Styverfængeriet.

Mig driver intet Had, jeg kjender ej til Nag,
men *dem*, som vil røve vor sidste Rest af Smag:
Ildtilbederne af Realiteten,
dem rammer jeg lige i Planeten!

Deres nye Renaissance, deres svumlende Kraft,
deres Sans for det utilslørte Nøgne,
disse vintermodne Druer, som sprænges af Saft,
og alle disse livskaade Øjne —
hvor har de det fra? har vor Tid skiftet Ham?
Mig smager det forcert, af et lavet Program
efter Kraften, vi forlængst har beundret
i Shakespear's og Rubens' Aarhundred.

Ja, dengang, da »Vilde Will«^{*)} skrev med sit Blod,
 og Rubens og Titian maled,
 da bugnede Livet! dengang var der Flod!

Nu ebber det — nu blegner Idealet!

Forsvunden er Kothurnen og den typiske Sans,
 den bakkantiske Jubel og Gratiernes Dans,
 det Befriende i Latteren og Taarerne!

— Nu trækker Tendensen os ved Haarene!

Min Doktor har sagt mig: vi er fattige paa Blod;
 med Jernpiller skal det erstattes.

— Jeg frygter, at vor Sygdom har en dybere Rod;
 skal jeg sige, hvad jeg tror der os fattes?

Har Du siddet hos en Kjær, der med Dødsangsten
 stred?

Har Du prøvet at trøste, hvor man Hænderne vred?

*) Kjælenavnet, hvormed William Shakespeare betegnedes af sine Samtidige. (Jfr. Walter Scott's «Festen paa Kenilworth»).

Sét et Ansigt i Lidelsen forklaret?

— Da forstaar Du mig og gjætter vel Svaret.

Det er Troen, der savnes i Kunst som i Liv!

Men Savnet — det minder — det maner!

Det lyder nu som Suk gjennem visnede Siv,
som Sangen af døende Svaner.

Men Stjernerne finkle jo deroppe som for,
og sér jeg dem straale, faar jeg atter Humør
og tænker: Maaské er Idalerne
kun flygtet for en Tidsfrist — som Svalerne,

flygtet for at vende tilbage paany!

Men hvornaar? — Ja, det kan Ingen vide!

Een Svale bringer os ej Sommer i By.

Maaské er vi modne til at lide! —

Du evige Moder, mægtige Natur!

vær skaansom! jeg frygter, vi trænge til en Kur;

Og *dog* — Broder Menneskemyre!
mit Fremtidshaab er stort — ja uhyre!

Slæbende som Myren min fattige Skjærv
til den fælles, umaadelige Tue,
jeg tror paa vor Slægts guddommelige Hverv,
trods alle de Uvejr, der true!

Jeg sætter til den højeste Stormagt min Lid:

Det skal klares for vort Land! Det skal klares for
vor Tid!

Gjennem Strid kun gaar Vejen til Maalet!

— Held dem, for hvis Øjne det har straalet!

FORELØBIGT GJENSVAR

til min Ven

DIGTEREN S. SCHANDORPH.

(Marts 1879).

Fyndigt, men kjærligt har Du svaret mig, Ven;
stærke Strænge i mit Indre har Du bragt til at dirre!
Haandtrykket giver jeg varmt Dig igjen!
— *Dig* kunde altsaa min Barskhed ej tirre:
sjelden sidder Hjertet saa højt nu hos Mænd!
Tak for hvert dygtigt Ord, Du har mig sagt, —
for dit Haab: at aldrig min Fortid jeg svigter —

- *mest* dog for den Hyldest, Du har Mennesket bragt!
 — jeg er Menneske mer, end jeg er Digter!

Sandheden søge vi jo Begge at naa. —

Med en Mand just som Dig er det Glæde at stride!

Ingen af os paastaa: «*Vi alene vide!*»

- Alt, hvad der gjør Tankerne bitre og smaa,
 det kaste vi med Stolthed tilside!

Vi vil være os selv i reneste Forstand —

Mere kan dog ikke man være her paa Jorden.

Det var derfor, jeg varsled og kaldte til Orden:

jeg bæved for vor Tid, — for vor Folk — og vort
 Land!

- Du er kjæk! Du soler Dig i Nutidskulturen,
 — finder det lidt sært, at en livsimodig Mand
 kunde male Eder Fanden paa Muren.

Er jeg da aflægs — bleven vranten og tung?

— Jeg, der blandt Efteraarets visnede Blade
vied mig til Alvor, alt da jeg var ung —
den Gladeste mellem de Glade.

— Jeg, der med Fryd i den nedfaldne Frugt
hørte Kjærnerne rasle saa forjættende derinde,
mens jeg bøjed mig modig for Erfaringens Tugt —
er jeg bleven tilbage for min Tid paa dens Flugt?
— *Bleven Fremskridtets — Ungdommens Fjende?*

Ve mig! — ja ve mig, ifald det var saa!

Da var jeg i Kampen, jeg har rejst nu, den Lille.
Nej! jeg har sagt det: jeg vidste, hvad jeg vilde,
dengang jeg spurgte — skræmmed op — banked paa.
— Gode var de mod mig — Gamle og Unge —
haardelig jeg trængte til Fred og til Smil,
dog opgav jeg Hvilen, — valgte det Tunge:
— spændte min Bue og — udskjød min Pil!

Du har Ret: Jeg sigted paa ingen Person.

Fejlen kun, — Extremerne vilde jeg ramme.

— Det var ej blot et Indfald af den fordums Huron —
endmindre for at tækkes — «de Klamme»!

Dig og de Andre med Ungdommens Mod,

med de dygtige Evner, men det hidsige Blod —

Eder, som jeg elsker, — mine kjære, unge Venner,

— ak, men som Nutidslivet frister og blænder —

vilde jeg tømre til Fremtidens Mænd —

vilde jeg vare for Beruselsens Fare, —

løfte og klare!

— Aldrig var jeg mere end da Eders Ven!

Tage mig til Indtægt, hvem Pokker der vil,

baade dem, der gaar i Spidsen, og dem, «der sjokker

efter»!

Jeg forbliver mig selv! Sætter Intet paa Spil —

tænker om de Sidste: maaske deres Kræfter
 vil ikke slaa til, —
 mulig deres Fødder af Vandringen er ømme, —
 mulig har de ondt ved at nøjes med Drømme, —
 fordrer her i Livet noget Andet og Mér
 end abstrakte Idéer:

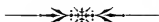
— Kraft til at bære deres Kors, for Exempel —
 — slæbe dog som vi, skjøndt Du ikke det sér,
 deres fattige Skjærv til Fremtidens Tempel.
 Arbejdet er saa forunderligt fordelt.
 Oversaa vi Livet fra Højderne helt,
da fandt vel hver Enkelt sit Modlod i Vægten
 til Held for Balancen i Menneskeslægten.

Er jeg dit Modlod og vippes jeg op,
 saa haaber jeg, vi Begge og Sandheden vinder.

Ingen af os stod paa hin svimlende Top --
 vi maa nøjes med de Smaakorn, vi finder!

Hil Dig, min Broder! vi mødes i Strid,
haardt har jeg sat alt dit Venskab paa Prøve, —
prægtigt Du bestod den, — Du stred som en Løve!

Sligt kan vi behøve
nu i denne tunge, ufordragelige Tid!

IDEALITET OG REALITET.

Redegjørelse og slutteligt Gjensvar

til -

Digteren Dr. phil. S. Schandorph.

(Maj 1879).

Har jeg tovet forlænge? Kommer jeg forsilde?
Troede man mig vaklende — muligvis slagen?
Husk: jeg er Andet end Stridsmand for Smagen,
har ej mit Stade just ved Skjønhedens Kilde;
derimod saa god en Lejlighed som Faa
til at sætte mig ind i »det Forlorne og Raa«.
Man kan gjærne — jeg siger det uden Ironi —

gjøre mig strax til Professor deri:
 jeg studerer det daglig — næsten mikroskopisk.
 — Det noteres kun her, for at Alle kan forstaa,
 at mit Livssyn er ikke utopisk.

Du, som har stillet imod mig dit Bryst,
 det frejdige, brave, — som du kalder en »Bringe« —
 aldrig, mig synes, har du løftet din Vinge
 smukkere som Digter end nu i denne Dyst!
 — Denne Sejr alt er ikke saa ringe!
 Du staar i Ny og jeg staar i Næ. —
 «Her er Rhodus«, har Du sagt, og Du byder mig
 »springe«.

Nej: højere tilvejs vil jeg prøve Dig at svinge!
 Endnu har jo ej Du tvunget mig i Knæ!

Tappert har du søgt at parere det Slag,
 som jeg slog Realismens *Fantaster* i Planeten:

Dem, som mangler Syn for det Kaos, der er bag.
 Paa den selv, som Du véd, har jeg aldrig kastet Vrag.
 — Verdenskampens Alvor! — *naar har jeg belét den?*
 Jeg har rejst kun paany den ældgamle Sag:

Idealet contra Realiteten!

Dommen i højeste, sidste Instans —
 ak, Gud hjælpe os! Længe skal der grubles og drøm-
 mes,
 og kæmpes og lides, før der sluttelig dømmes,
 før Sandheden viser sig i hele sin Glans!
 — Vi er Digttere kun, — vi følge vor Mission:
 Vi vil *overbevise*, — lad de Andre bevise
 og syngte deres evige prosaiske Vise:
 »Hvad nytter Eders Blomster? Vi kan dem ikke spise.«
 Vi holde os oppe i *vor* Region;
 kappes om, hvor langt vore Stemmer kan række;
 tale til vor Tid af vor fulde Person

og lytte til det Ekko, vi vække!

Føre vi en Strid om spidsfindige Ord?

Nej! højt skal det siges: Sagen er stor!

Den berører os Alle,

hvad enten vi pløje Hav eller Muld,

»granske Tankernes Zoner« — »svinge Plektre af
Guld«,

eller dreje, om Du vil, paa en Skralde!

Den slynger sig ind i, hvad vi tænker og tror,

omfatter Smagen — Livssynet — Bunden —

peger op imod Himlen og ned imod Jord.

Ikke sandt? Vi maa tage den fra Grunden!

Hvad forstaar Du nu først ved *Realitet*?

Hold dette mit Digt mod Tippen af din Næse,

saa skeler dine Øjne — Du kan slet Intet læse.

— Saa gaar det jo i Livet, min kjære Poet,

saadan har Tusinder paa Verden jo set.

Alle vil de do paa, deres Syn er det rigtige;

Ingen er saa sikre som de Selvkloge — Vigtige.

Hvad der gjælder om Regnbuen gjælder om Mér:

det Sete beror paa Øjet, der ser.

Tingen er Tingen, — men Standpunktet — Smagen —

Stemningen — Kundskaben ændrer dog Sagen.

Virkeligheden, som synes saa klar,

holder dog de klogeste Høns tidt for Nar;

selv om den har Korpus og kan gribes af Haanden,

maa den opfattes dog og spejle sig i Aanden.

— Hvad En har beundret, har en Anden belét!

Alt, hvad Du sanser, er jo Led kun og Dele:

Brøker, som skal stemme i din Sjæl med et Hele!

Samler dit Aandsspejl? — eller viser det spredt?

Faar det os Andre maaske til at skele?

Eller giver det kun, almindeligt fladt,

en sjælløs Reflex som Spejlet i din Stue
 af Alt, hvad der kommer tilfældigt tilskue
 og ligesaa tydelig kan ses af en Kat,
 ja, bedre maaske af en mangeøjet Flue?

Da sætter jeg paa Hovedet haanligt min Hat,
 thi da kan hver Vandpyt, hver Mudderpøl det Samme:

— Pokker da staa i al Fantasi!

Vi kan hjælpe os herligt med Fotografi!
 Hvad skal vi med Naturen malet og i Ramme,
 naar Virkeligheden som den ægte Poesi
 gjør Kunst og Geni
 og hvad Herligt de har frembragt tilskamme!

Det mener du ej! jeg véd det jo godt:
 Du er *virkelig* Digter, — ej *Virkeligheds'* blot!
 Du vil frem med din Tid; Du føler dens Gjæring,
 har ingen Ro
 til at sidde og visne af aandelig Tæring;

Du vil suge af Livet selvstændig din Næring.

Bravo! min Ven, her mødes vi To:

Jeg er med! jeg forstaar dem, der søger og længes.

Jag kun dit Bo'r

ned i den friske, moderlige Jord, —

spræng kun Granitten, min ærlige Bro'er!

— Men pas paa, hvad i Farten der sprænges!

«Vejen til det Nye gaar gennem det Raa!»! —

Ja, saadan kom de store Tider tillive!

Nu vel, — men behøver vi det først at forskrive?

Ulykken er, saavidt jeg kan forstaa,

vi er alt Andet nu end naive.

Denne Digternes Trampen med Vandstovler paa,

denne vældige Trumfen i Bordet med Knoerne,

hvorved nu man hævder sin stærke Person, —

— Du siger: for at »drille blot den fine Portion« —

synes mig at smage af lidt Affektation.

— Jeg beundrer ej Afmagtsheroerne!

»Skal Digteren da kvidre som en Stillids i Bur?«
 Ak nej! Du kjender mit, Du har set jo dets Mur.

Bag dets smedede Gitter
 ligger der en mærkelig Verden paa Lur.
Jeg kan ogsaa tale med om Menneskenatur,
 om »Ordens«- og — *Uordens*banditter!

Øs kun af Livets evige Væld!
 Der er nok til os og de ufødte Slægter.
 — Sænk kun din Spand saa dybt, Du det mægter!
 Men glem ej: vi staa til en Fortid i Gjæld!
 Ingen har elsket Naturen mer end jeg —
 elsket og beundret den fra Solen til Sivet!

Ingen mer end jeg
 følt sit Hjerte pulsere i Menneskelivet!
 Men ikke har jeg set
 paa Verden som en drømmende Søndagspoet;
 ærligt har jeg skjelnet mellem Synet og Tingen.

Derfor gaar jeg Spørgsmaalet dristig paa Klingen:
 har jeg stræbt efter Sandhed, eller lever jeg i Skin?
 Prøve sig selv er det Første, der bør gøres!
 — Spørgsmaalet viser baade udad og ind;
 Verden, den ydre, og den i vort Sind
 er to Magter, som begge maa høres.
 Den *ydre* er stærkest, mod den er vi smaa;
 den er til uden os — det føle vi Alle;
dog holde vi paa den, som skulde den falde!
 Det er *den*, som de Fleste forløfte sig paa!
 Nogle bli'er Krøblinge — Andre bli'er trætte —
 Peer bli'er Filister og Povel Fantast. —

Finde det Rette,
 det Standpunkt i Sjælen, hvor Foden staar fast,
 det synes saa simpelt, især for de Lette,
 dem, som har Dommen parat i en Hast.

Jeg tilstaar det ærlig:
 jeg har gledet og snublet, mig var Kampen besværlig;

færdig blev jeg aldrig, jeg higer endnu
fremad mod Lyset med brændende Hu,
lige beredt til at vare og vække.

Men aldrig vil jeg trække
for Mødens Triumfvogn eller spænde som Du
mig som Stanghest for det, de kalde Fremtidspoesien,
før jeg véd, hvilken Aand der er i'en!

Er den god eller slet?

Dette »brændende Spørgsmaal« har Du taget for let.
„*Hvor Livet er, er Retten!*“ — Skal *det* være Svaret?
Hvad strides vi da om? — Saa er Alt jo forklaret;
saa har jo de «bismarckske Kanoner» havt Ret!

Mongoler og Vandaler

og alt det Barbari, der har plaget vor Jord
og spyttet og trampet paa Moral og Idealer,
har det smukkeste Valgsprog i disse dine Ord!
Under dem kan jo Ukrudtet brede sig mægtigt,

— under dem er vi fortabt og kan strax række Hals!
Hvor Livet er, er Retten! hvor tordnedes det vægtigt
 ved *Sveaborg, Sadowa*, ved *Dybbøl* og *Als!*

Synes Dig Kulturen et fortsat Sejerstog
 stadig op ad Bakke mod Frihed og Lykke?
 Du, som dog er ferm i de store Verdenssprog,
 ak! se de sorte Blade i Historiens Bog:
 Har dit Hjerte ej gyst ved deres Skygge?
 Hvilken Trængsel! Hvilke Skrig! Hvilken Pilegrimsgang
 Hvilke knuste Illusioner! Var Vejen ej trang?
 Har du Ore alene for Befrielsens Sang?
 Har du aldrig selv følt Skoen at trykke?

Regn ej med Mennesker, som de var Tal!
 Det er «Menneskers dyre Liv», det just gjælder!
 Aldrig har jeg talt, som om Verden stod for Fald;
 jeg har spurgt kun: om Dagen ej hælder?

Sol vil atter lyse! — men lang er mangel Nat,
 Vinter i Naturen følger efter Sommer;
 Frugten maa bjerges, før Sluttiden kommer. —
 Naar Vinterstormen raser henover Skov og Krat,
 da ryster man fra Træerne ej Blommer!

Mit Haab om Lysets Sejr er ej mindre end dit.
 Om Maalet, jeg tror, er vi enige i Grunden;
 — om Midlerne? Nej! Jeg siger det frit:
 I sætte Basunerne for ofte til Munden.
 Ouverturen selv til *Faust* kan man høre for tidt!

Jeg har vovet at dømme paa menneskelig Vis,
 maaske noget vel »kategorisk og fyndigt«;
 mulig var det syndigt
 af mig, der jo aldrig har Livet studeret —
 jeg siger det med Suk — endsige flaneret,
 i Kulturlivets Centrum: det glimrende Paris.

Mit eneste Mandat og Fuldmagtsbevis
til at tale, er det, jeg præstered.

Er det sandt: jeg har Vinger paa Hat og paa Hæl,
saa takker jeg ham, der har skjærmet min Sjæl
og indblæst sin Aande i Leret!

Saalænge jeg ejer af Digterild en Gnist,
vil jeg væрге Idealet af min yderste Evne.
Kald mig Romantiker — kald mig Realist!

Et véd jeg vist:
mit Standpunkt er endnu »paa det Jevne«!

Du har Aand, Du har Lune, din Pen kan være fin;
skjæmt Du kun dristig, selv til Grænsen af det Grove!
Kraften skal ej stækkes! — For at vinde, maa man vove!
Men Kunstens Verden, Ven, har og sin Disciplin —
man synder ej med Forsæt mod dens Love!

Hvad jeg fordrer af Dig er Festivitas blot.
 Selv Holberg den hævded, hvor drøjt han end skjæmte;
 hvor straalere den ej høj bag Aristophanes' Spot!
 — Nu savned jeg den stundom; — det var derfor, jeg
 klemte
 og vendte mig vred mod «det, jeg fandt raat».

Om Byron har jeg sagt jo det samme som Du:
 Der var *Trods* i hans Sange, der var *Tvivl*, der var **Gru**;
 men Du glemte hvad jeg skrev om hans Smerte.
 Jeg har læst hans Don Juan, hans Manfred og Kajn,
 men *over* dem lyste Poesiens Himmeltegn,
 og *i* dem hans store, stolte Hjerte!

Husk vel: Det var under „den evige Fred“,
 at han: Philhelleneren — Frihedsmanden —
Aristokrat til hver Tomme og Led,
 skjød Britaniens „cant“ sine Pile i Panden.
 Regn Du ham kun til hans Tids Realister:

Digter var han først, **Romantiker** med!

— Hvis Logik mon det er nu, som brister?

Han beviser just, Ven, hvad Shakspeare end mer
 har bevist: at det, som adler Poeten,
 er hans Kraft til at løfte Realiteten
 i Højde med de store, evige Ideer.

Fra dem faar den Glorien — fra dem straalers Glansen.

Intet er for simpelt, Intet for raat,

Alvor og Spøg og Sværmeri og Spot
 tumler sig i Dansen!

Stort bliver større og Intet for smaat!

William Shakspeare, Dig tilkommer Kransen!

Du tror «paa Naturens uendelige Kraft»!

— Som de gamle Ægyptere troede paa Nilen!

(De tilbad jo ogsaa engang Krokodillen.)

Nej, kjæreste Ven, paa *det* Kasteskaft

vil jeg ikke ride med! — Jeg gaar til *Kilden!*

Aldrig har jeg gjort Naturen til min Gud.
 Jeg har drømt, jeg har anet en højere Orden,
 — men fattet den? nej! Hver Orm, som paa Jorden
 krymped sig i Smerte, mig minded om dens Brud!
 — Den moderlige Isis med de tusinde Bryster
 og den yppige Lotusblomst i sin Haand
 har *Forraadnelsen* til Søster,
 giver ej vor Aand
 det Svar, som frelser og trøster!
 Skarabæen, der ruller mellem sine Ben
 Solkuglen, — ja selv den store Osiris:
 Solguden selv er saa kold som en Sten.
 Kun *han*, der har givet vort Øje en Iris,
 der trækker sig sammen for *altformeget Lys*,
 kan løse os Gaaden og frelse fra det Gys,
 der gaar gjennem Livet
 og sukker gjennem os, som gjennem Sivet!
 Du spørger, hvad jeg tror paa? Nu vel! det maa ud:

paa Frihedens Sejr, men gjennem Personen, —
paa den største, som vandtes igjennem Tornekronen, —
paa de ti Mosebud, —
og paa ham, som kun kan læge denne Verdens dybe

Brud:

Den almægtige Gud,
som hverken Prometheus, Dr. Faust eller Fanden,
endsige nogen Anden
ved Hjælp af den Praas, man kalder Menneskeforstanden,
har stødt eller støder fra Thronen!

Til den yngre Slægt.

Hvad er det, jeg hører? Der lyder jo Raab
som med «Levende Rejer!»

Er det Foraar? Nej! det er «Danmarks Haab»,
som forkynder sin Sejer.

Er den vunden? — Nej! den er taget paa Borg,
det er Tilløb bare.

Vi drukne i Blæk og Spektakel vor Sorg.
— Det Andet vil nok sig klare.

Ja Pennene sprutte, saa det er en Lyst.
Guds Død og Plage!

Det er jo en formelig Væddeløbsdyst.

— Vi var kommen tilbage.

Hej! Hop! Vi maa mærke, vort Sind er ungt!

Ja, De tror, jeg spørger? —

Ak, nej! mit Hjerte er inderligt tungt;
det er Fremtidens Mænd, jeg søger.

Mænd, som kan tage den tunge Arv

fra de Gamles Skuldre,

som kan føre os fremad og ejer Marv
til Mér end at buldre.

Der raabes paa Sandhed og paa Natur,
naar de mest er i Dalen.

Husk: Rovdyret ligger bag os paa Lur
og pisker lystent med Halen!

:

De Gode sørger, de Kaade lær;
selv prøvede Venner

har ondt ved at række hinanden mer
de frelsende Hænder,

Had koger op nu og afføder Had,
de Stærkeste famle.

— Der er Nok, som kan sprede og splitte ad,
men saa Faa, — saa Faa, der vil samle.

Disse Rejsegilder, før Huset er rejst,
disse støjende, vilde

Hurraraab, før Kransen er hejst,
klæder Danske ilde.

Mit kjære, arme, prisgivne Land,
det gjælder din Ære:

Naar et Folk staar splidagtigt Mand mod Mand,
det forspilder sin Ret til at være!

Ja nu vil her blive Dyrtid paa Mænd,
hvis Fødder har Fæste,

hvis Arme har Kraft til at holde igjen
paa løbske Heste.

I Unge, der rives af Farten hen —

Vår Jer, I Bedste!

Jeg har levet min Tid, men er Ungdommens Ven —

Vår Jer, —for Skridtet — det næste!

Jeg er født Klokken Tolv St. Hansaftensnat

i Midsommernatskjæret;

der er noget Elektrisk ved mig som en Kat:

jeg kan forudføle Vejret:

Der er Lavtryk i Luften — farlige Tegn

paa, at Tiden er kommen,

da Fler end vi Gamle skal fejes afvejen:

Husk — Fremtiden! — Dommen!

Nytaarsaften 1879.

F a n t a s i e n .

(November 1880).

Skjønne Fantasi,
forgylder Du ej længer den Fattiges Hytte?
Er din Tryllemagt forbi?
Hvad har Verden da skjænket os i Bytte?
Sandhed — den nøgne? — Mislyd og Splid?
Er det Svaret, Du giver os, nittende Aarhundred,
— Frugten af et Vid,
hvis Triumfer vi med Stolthed beundred.

Skjønne Fantasi,
send din Straale som før til den Fattiges Hytte!

Gyd Livets Poesi

i hvert Bryst, som for Tvivl er et Bytte!

Oplad for det Skjønne i Verden vort Syn!

Lær os at elske, saa Øjnene lyse!

Tænd med dit Lyn

en Flamme i de Sjæle, som fryse!

Ved Aarsskiftet 1880 — 1881.

Snart rinder Aarets sidste Time ud;
atter skal de lyde, af Vindene baarne,
de gamle Koraler med det festlige Bud:
Et Nytaar er oprundet ! Pris være Gud!
Basunerne skal hilse det fra vore Taarne.
Vi Ældre, vi gribes saa sært af det Ny —
Livet er saa kort; dog lad Aarene ile:
 i det Kommendes Gry
se vi Haabet med Barneøjne smile!

Børnene og vi forstaa hinanden bedst.
Mindet og Haabet i Slægtskiftet mødes;

aldrig dog saa skjønt som i Aarets sidste Rest,
i den hellige Jul, den livsalige Fest,
naar det Nye er i Færd med at fødes.
Stoj kun, I Unge! dans kun, I Smaa!
Om Juletræet dér bør vi Alle slutte Kjæde;
vi Gamle og Graa,
vi er med; vi dele Eders Glæde!

Just naar ved Aarets korteste Dag
Morket mest os knuger, vi drages mod det Lyse,
glemme dog ej den Tid, som ligger bag:
Storme har dækket vore Kyster med Vrag
og Dødsskrig bragt Hjertet til at gyse.
Vi Menneskemyrer, vi løfte os paa Taa,
vil saa gjerne for Skabningens Mestere gjælde,
— men hvor smaa, men hvor smaa,
naar Naturen sig rejser i sin Vælde!

Stol da ej, min Sjæl, paa de udvortes Kaar,
de skifte saa let, som min Haand jeg kan vende.
Sludvejr i Dag, og Solskin i Gaar!

Ingen af os véd, naar hans Time den slaar,
— hvad der Dagen i Morgen skal hænde.

Graanet af Tiden, jeg sidder nu her, —
Aanden er karsk, men Legemet svigter
— duer næppe mér!

Men til Øjnene briste, er jeg Digter!

Endnu engang maa i Ungdommens Lejr
jeg svinge uden Frygt en uplettet Fane.
Stærk i min Tro paa Sandhedens Sejr,
trodsrer jeg Meningers skiftende Vejr:
Livet maa fremad paa sin knudrede Bane!
Mægtige Ting i min Tid er der skét; —
nu, af mit Slægtled som En af de Sidste,
staar jeg med Tak for, hvad Stort jeg har sét.

Ogsaaa jeg er Profet:

Baandet mellem Jord og Himmel skal ej briste!

Ej skal den rulle som en gudsforladt Bold,
denne Jord; den er stor, den har Plads end til Mangel!
Menneskehjertet er endnu ej blevet koldt.

De klippe det ej over, dette Baand, som har holdt
gjennem Tusindaarskampe, — vær slet ikke bange!
Lad kun Menneskeaaanden paa sin svimlende Flugt
trodsse dristig Naturens: «Hertil og ikke længer!»

Vi aves ved dens Tugt, —
til dens hellige Modermælk vi trænger!

Følg mig, I Gamle, saa Mange som I kan!

Udvid ej Kloften! forøg ikke Hadet!

Det er Ungdommens Kraft, som skal frelse vort Land;
den er Fremtidens Marv; skal i Nød holde Stand;
den skal vende i vor Krønike Bladet!

Ogsaa vi har jo gjæret og sydet engang
 og styret, som der altid var Medbør i Sejlet.
 Det er Livsmod og Marv, hvortil vi har Trang,
 i Daad som i Sang;
 men ikke til et Skinliv for Spejlet.

Mod da, min Sjæl! Du har fulgt din Mission,
 selv om din Gjerning var ydmyg og lille.
 Brød jeg ingen Bane, blev jeg Epigon —
 hvad bekymrer det mig: Jeg har frelst min Person,
 — til Sangens Vaar, *dér* kom jeg forsilde.
 Jeg sang dog om det Liv, der ej skal forgaa,
 saa frejdig som Lærken, før Vinteren er omme;
 bygged med i det Smaa
 paa den skjønnere Verden, som skal komme!

Den 21 December 1880.

Et Smæk.

(1881.)

De te sig som Gale
for at overgaa hinanden
og blive originale —
ja, forskrive sig til Fanden.
Det gjælder blot Modet —
hold Ørene stive. —
Ogsaa jeg kan staa paa Ho'det
og spille med Knive.

Nej, Pokker skulde klage,
hvorhen de saa styre!

Ogsaa jeg kan ransage
baade Hjerte og Nyre —
Notabene: hos Næsten.
Gud naade ham for Kuren!
— Jeg er ellers forresten
godmodig af Naturen.

En lille Udladning.

(Oktober 1881).

Endskjøndt jeg er bleven maaské lidt for sat
med Aarene
og lader mig stryge, tam som en Kat,
mod Haarene
og krummer formeget min Ryg til Fryd
for Filisterne,
der spores dog vistnok en knitrende Lyd
af Gnisterne.

Jeg sidder for Tiden med Halen snoet
omkring Poterne.

Hvad jeg spinder paa, har jeg ej betroet
Idioterne.

Jeg vil klappe og slaa, være Skjælm og Profet,
til jeg brændes til Aske.

Jeg er ladet endnu med Elektricitet
som en Leydnerflaske.

En Tidssol har jeg sét —

(December 1881).

En Tidssol har jeg sét i Nedgangen gløde,
sét en Verdensboble glimre — og briste!
— Feerne er døde — Englene døde —
Vingerne faldne af den sidste!
— Vi er blevne saa underlig bevidste.*

Og den voxer omkring os den manende Skygge
med isnende Mistvivil og Længsel.

Der er Skrig omkring os efter Menneskelykke,
der er Kiv og rasende Trængsel.

Verden vil de løfte af dens Hængsel!

De rokke den ikke, den giver ej efter,
om de urgamle Tapper som før den sig drejer:
om Liv og om Død, mens de gjærende Kræfter
ustandset hinanden paa Vægtskaalen vejer.

Kun hvad lever i Aand vinder Sejer?

Det Andet er Dødens, det synker i Mørke!
Men hvor er den Haand, som Grænsen tør drage
mellem det, som skal synke, og det, som har Styrke
til at leve med Frugt for de kommende Dage?

Her tumler selv den Viseste tilbage!

Dog jeg rejser mit Hoved, jeg vender min Pande
mod den Kamp, jeg aner vil komme;
thi jeg skimter den Bred, hvor de Frelste skal lande
hinsides de knusende Domme,
og det, som nu gjør Hjerterne tomme!

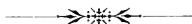
Du Menneskebarn, som bryster Dig stolt —

(Oktober 1878).

Du Menneskebarn, som bryster Dig stolt
af din kløgtige Aand, din oprejste Gang,
er dit Hjerte for Dyrenes Lidelser koldt,
har Du selv dem sløv eller grusom forvoldt,
da fortjener Du ikke din Menneskerang,
da har Du ej Del i det Adelsbrev,
som ved Slægtens Vugge din Skaber skrev;
de Børn, Du fostrer, hvis Aand Du danner,
faar Bulbidersnuder og Tyrepander;
Du fostrer til din og til Verdens Skam

en Flok af Rovdyr i Menneskeham,
Du befolker vor Jord med Tyranner.

Men Pris være Dig, Du ærlige Sjæl,
der af Skaberens Værk selv det Mindste har kjært,
[der ej nænner at træde en Orm under Hæl,
der véd, hvad det usleste Liv er værdt:
ja Pris være Dig, hvis dit Barn du har lært,
at naar vi kan lette i Kjærligheds Aand
det trælbundne Dyr for dets trykkende Baand,
da voxer vi selv i Adel og Ære,
da har vi annammet den store Lære,
der fast skal staa, medens Tiderne gaa:
Hvad Godt Du gjør mod de Ringe og Smaa,
det skal Frugter i Tusendfold bære.]

Til Otto Haslunds Billeder af Hestens Liv.

(I «Ude og Hjemme» Januar 1879).

Gav Du paa Livet Agt
ej blot i Selskabssale,
kan i sin simple Dragt
det til dit Hjerte tale,

da giv Dig Tid og se
i Ro paa dette Billed. —
Spørg ej om dets Idé:
«Hvad Kunstneren har villet?»

Ak! Verden er saa klog,
den kritisk Alt vil fatte,

selv Hjertets stille Sprog
og Aandens bedste Skatte.

Nej, giv Dig ærlig hen,
og husk: Jo mér Du yder,
jo mér faar Du igjen.
— Det gjælder Alt, vi nyder!

Til fulde Aandedrag
behøves sunde Lunger.
Vor Mad har ingen Smag,
naar vi har ingen Hunger.

Hvad her et dybt Gemyt
med Mesterhaand har givet,
det er slet intet Nyt,
kun lidt fra Dyrelivet.

Betragt hvert enkelt Felt
som Akt af en Tragedie.

— Hvem der er Stykkets Helt,
det ser Du i den tredie.

— Men hvorfor have Hast!
tidsnok tilsidst at gyse,
— et flygtigt Øjekast —
saa nyde vi det Lyse:

Ja her er Solskinsglans
i denne første Scene!
Man horer Myggens Dans
og Sang fra grønne Grene.

Et Føl er kommen nys
med Moderen fra Engen

og faar et Velkomstkys
af Vennen: Bondedrengen.

Han kan det næppe naa —
det vender sig en Smule,
mens Hoppen hviler paa
dets Ryg sin bløde Mule.

Se, hvor han staar paa Taa
for ret for det at kjæle!
— Sligt kan hvert Barn forstaa
og alle gode Sjæle.

— Men snart faar Føllet Sko,
og Hesten den maa slide,
og der er dem, som tro,
den skabtes for at lide.

I Møllen gaar den rundt,
og Bidslet skjærer Munden,
— bestandig rundt og rundt —
naar kommer Hvilestunden?

Den kommer, ganske vist!
Dø skal jo selv de Bedste.
Men Døden er saa trist,
saa haabløs sort for Heste.

Vi Andre har et Maal,
en Trøst, et Haab i Nøden,
og selv fra Martyrbaal
har Øjne lyst i Døden.

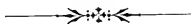
Men hvad har Hesten vel?
Den kan ej tro og haabe.

Man slider den ihjel —
til hvem skal den vel raabe?

Det synes mig lidt haardt,
det ryster mig en Smule,
at se den kjøres bort
som Aadsel til en Kule.

Det er et Sørgespil,
opført saa langt tilbage,
som Skabningen var til,
fra Verdens første Dage.

Mon det skal føres op
til Verdens sidste Tider,
indtil der siges Stop
og Ingen mere lider?

E n S y n d.

(Januar 1881).

Blandt meget Andet, jeg har fortrudt,
som kommer igjen, naar jeg sidder alene,
er det: at jeg har paa en Sælhund skudt,
som hviled paa Strandens Stene.

Den laa derude saa tillidsfuld
i den klare, venlige Foraarsaften,
mens Havet glimred som smeltet Guld —
da lyned mit Skud og traf den.

Jeg saared den kun! Men Vinden bar
en underlig stønnende Lyd til mit Øre:

et Suk, der gjennem mit Hjerte skar,
jeg synes endnu det at høre.

Forbandede Skud! Jeg saared den kun
og saa' den styrte sig angst i Havet
for at skjule sit Saar paa den dybe Bund,
der har saa Meget begravet.

Hvad vilde jeg med den? Hvad drev min Haand?

For mig var Dyret et værdløst Bytte.

Det var Myrdelysten, som greb min Aand;
jeg vilde prale som Skytte!

Nu ligger imellem to Snese Aar,
fra Vinden fløj bort med Dyrets Klage. —
Selv fik jeg af Verden mangt et Saar;
hvorfor da med Sligt sig plage?

Har man kigget i Livets Afgrunde ned,
været med at redde Menneskesjæle,

da véd man, som jeg, vel fuld Beskéd,
om hvad Tid og Sløvhed kan kvæle.
Mit bløde Sind har faaet en Skal
som Konkyliens tyk og tilbørlig hærdet.
Slig tankeløs Handling, sligt lille Fald.
bestemmer ej Menneskeværdet!

Er min Synd da for evig begravet dermed?
Nej! Lad Alverden finde den lille;
for mig er den stor, — jeg blues derved,
den plumred mig Sjælens Kilde!
Blandt alt hvad Andet jeg har forskyldt,
som angrende jeg har forsøgt at sone,
jeg bærer den med i den Rejsebylt,
hvormed jeg skal staa for Guds Throne!

Til Kongen.

(Ved Universitetsfesten i Juni 1879.)

(Melodi: „Svend Tveskjæg havde sig en Mand.“)

Hil Dig, Du Rigets første Mand,
vor gode Drot!

Dog det er ej din Kongestand,
vi hylde blot:

Vi hilse Dig som Folkets Ven!
og det skal tro's:

Du skatter just af frie Mænd
en saadan Ros, —
den bedste, en Hersker kan høste!

Ja, vidnes skal det højt i Dag
og lyde vidt

derud til andre Folkeslag:

Dit Folk er frit!

Vort Dannebrog, — vort gamle Flag —

det stolte Lin —

er Ban'ret for vor fælles Sag:

dit Folks og din!

Med Dig vil vi væрге dets Hæder!

.. Vi véd det, Konge, Kronens Guld
er ikke let.

Den Mand, som i det sorte Muld
sig graver træ,

sér op med Længsel mod din Borg:

«Var min dens Glans!»

Ak! aned han, hvor Kongesorg
er tung mod hans, —

han onsked sig neppe en Krone.

Men blev ej, Konge, Dig forundt
en gylden Tid;
vær uden Frygt: Dit Folk er sundt
trods al dets Strid.
Hvor der er Liv — det er nu saa —
er ogsaa Larm;
men højt endnu kan Hjertet slaa
i Danskens Barm.
Og Faren skal samle os Alle!

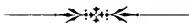
At Kunst og Lærdom her fandt Læ
og voxte smukt
og blev et kraftigt Livsens Træ
med Blomst og Frugt,
det er i Danmarks Kongers Krans
et Hædersblad, —

det kaster end i Dag sin Glans
paa Axelstad —
og spiller med Lys om din Krone!

Kan højest Rang end ej vi naa
i Aandsbedrift;
hvad Tycho skrev paa Himlens Blaa
med Stjerneskrift,
hvad Danmarks store Phidias
i Sten har skabt,
har hævdet os en Hædersplads,
som ej gaar tabt.
Og end er der Kraft i os Danske!

En Lykke vandt Du i dit Liv —
en sjælden stor:
Fra Dig og fra din høje Viv
sprang ud i Flor

en Herskerslægt, — et Rosenflor
af Kongeblood,
som glemmer ej den danske Jord,
hvor Vuggen stod.
Gud signe Dig, Drot, og din Stamme!

Sang for Fædrelandet.

Ved de danske Skytte- og Gymnastikforeningers store Fællesmøde
den 10ende og 11te Juli 1881.

(Mel: Der er et Land, dets Sted er højt mod Norden.)

Bryd vældig frem, — luft ud i alle Kroge,
vor Jubelsang, til Fædrelandets Pris!
Riv Alle med, ja, selv de smaalig Kloge,
og smelt de Hjerter, Tvivlen frøs til Is!
Bryd som en Storm fra tusind unge Munde!
Gjenlyd fra Vesterhav til Østresalt:
Et Folk som vort skal ikke gaa tilgrunde!
For Fædrelandet Liv og Blod og Alt!

Ja, Alt — saa vist, som det er største Ære
at dø som Helt i Forsvar for sit Land!
— Men nu i Splid vor egen Marv fortære?
Nej! Tusind Gange Nej, Du danske Mand!
Har Du en Uven her, da kald ham Broder;
lad denne Fest, vi fejre her i Dag
for Danmark, for vor elskte fælles Moder,
os samle Alle i et Favnetag.

Rejs, hvor Du vil, ja, søg paa hele Kloden:
selv under Palmer dog Du fremmed staar,
dit bedste Liv er løsnet som fra Roden,
Du længes hjem, om end til ringe Kaar;
thi «ingensteds er Roserne saa røde,
og ingensteds er Tornene saa smaa,
og ingensteds er Dunene saa bløde
som de, vor Barndoms Uskyld hvilte paa!»

Men vi er Mænd, og vi vil ikke blunde
paa Ladheds Dun. Nej! hærdes skal vor Arm!
Og vi vil holde Sjæl og Legem sunde,
saa Kinden blusser ungdomsfrisk og varm!
Og vi vil elske vore store Minder
og vise Verden, de har baaret Frø,
naar Prøvens Dag i blodrød Glans oprinder!
Vort Land! Vort Land! din Hæder skal ej dø!

Lyt til vor Sang, I Mægtige, I Ringe!
Vort Ungdomsmod er ikke Overmod.
Læg dog ej Baand paa vor Begejstringsvinge!
Her handles om vort dyre Hjerteblood!
Forlænge drev vort Land for Vind og Vove. —
Men vi vil staa som vore Fædre stod!
Hør det, I Vaagne! Hør det, I, som sove!
Hør det i Oldtidsgraven, Dannebod!

M i t P o r t r æ t,

malet af mig selv*).

Med Penslen vil det ej lykkes ret —
nu vel! saa griber jeg Pennen
og maler paa Vers Dig mit Portræt
til Minde om Barndomsvennen.

At Billedet ret kan Lighed faa,
jeg midt for Spejlet mig sætter
og betragter mig selv fra Top til Taa:
Guds Død! — hvilken løjerlig Fætter!

Dette Digt meddeles her som en Kuriositet. Det er et af mine tidligste, skrevet til en Ven ved hans Afrejse til Sydhavet, hvor han bosatte sig paa Øen Havaii.

H. V. Kaalund (i «Ude og Hjemme» Maj 1881).

Mit Haar sér ud som en evig Blæst,
til Pisk er der nok i Nakken;
Linnedkraven over min Vest
er flot som Snittet paa Frakken.

Panden er høj, den mangler ej Rum,
men Spørgsmaal: hvad er der i'en?
Af Klogskab desværre en lille Sum,
men desmere af Fantasien.

Fra Haven vifter just Duften ind
af Roser under min Rude;
hvis jeg dem lignede med min Kind,
de rødmed med Grund derude.

Øjnene de er det Bedste dog,
— men Selvros klinger jo ilde;
der sidder en Skalk i hver Øjenkrog
— en Gavtyv — en ganske lille!

Alvorlig er jeg, naar Verden vil,
men Himlen véd, jeg kan vrøvle!
Munden er næsten for lattermild,
og — tys! jeg skjæver min Støvle.

Portrætet, Du faar, er en Karikatur,
men Du kjender mig vel paa Trækket.
Til Penneslikker jeg lidet du'r,
jeg hader i Grunden Blækket.

Til Æventyr staar som din min Hu,
men *jeg* har en Klods ved Foden.
O, kunde jeg flyve, min Ven, som Du
til den anden Side af Kloden! —

Lad dette Dig minde i Tidens Løb,
i Syd under Liniesolen,
om ham, med hvem som en Snegl Du krøb
paa den tunge Vandring til Skolen!

Og sætter en Stork paa Masten sig
i hine brændende Egne,
da tænk for Løjer, at det er mig:
Poeter er allevegne!

I en Stambog 1845.

Du har kun kjendt mig som en lystig Fætter,
ej sandt, Kusine? Maler og Poet;
men Maalet, som jeg mig alvorlig sætter
bag Spøgens Maske, har Du halvt kun sét.

Du saa' mig lege som et Barn med Tiden
og jage Glædens lette Sommerfugl;
men saa' min Tanke ej, naar Verdensstriden
den greb med stærke Takker paa sit Hjul.

Vil Du da Spøgefuglen nu erindre!
Han skjænked Dig saa gjerne et Portræt,
et aandigt Billed af sit eget Indre;
men har kun denne simple Silhuet.

Det Grænseløse.

(Et Ungdomsdigt.)

Naar som Barn jeg from, uskyldig saa'
op mod Solen eller Stjernevimlen,
tænkte jeg: Deroppe i det Blaa
boer Gud Fader mellem Engle smaa —
og jeg spurgte: Er der højt til Himlen?

Verdens Grænse — var den ikke dér,
hvor jeg saa' bag Bakken i det Fjerne
Aftenrødens sidste gyldne Skjær?
Laa ej Paradisets Have nær?
Titted ej en Engel fra hver Stjerne?

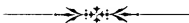
Og jeg var saa tillidsfuld og glad,
fandt saa rig en Verden i det Mindre,
som en Sommerfugl i Solens Bad,
som en Myg, der vugges paa et Blad,
som en Bi i Blomsterkalkens Indre!

Ak! nu er jeg ældre — nu jeg véd,
at i Skabningens uhyre Rige
gives intet Op og intet Ned!
Gjennem Rum som gennem Evighed
rækker ej min Barndoms Himmelstige.

Rædselsfulde Storhed! Hvor — ak, hvor
skal jeg vende Blikket mod min Skaber?
Paa et Støvgran, som man kalder Jord,
i det aldrig maalte Rum jeg boer,
og min Tanke sig i Svælget taber.

Er det Frugten af mit Hovedbrud?
denne Tvivl, som griber mig med Svimmel,
dette Svælg, som skiller mig fra Gud?
— Kom da, Glemsel, fyld mig Svælget ud!
Hvælv mig, Barnetro, igjen din Himmel!

Ryk mig atter Verdens Grændser nær!
Lad som Barn mig nøjes med det Mindre;
og naar op mod Stjernerne jeg ser,
lad som før dem om Guds Throne der
ned til mig som Engleøjne tindre.

Oberst Irminger.

Død d. 30. Januar 1854.

Hvi skulde Døden Dig i Slaget fly,
for grumt at ende saa din Hædersbane!
Hvi faldt Du ej som Helten Olaf Rye,
da Du i Slagstorm førte frem din Fane!

Din Kraft blev brudt, og Sjælens Lys blev slukt,
din stolte Aand, som drømte om at svinge
til Ærens Tinde sig i Ørneflugt,
til Jorden sank den nu med knækket Vinge.

Og fjernt fra Mindet om din Hædersglans
steg Du i Graven, af Dig selv en Skygge;

til Tornekroner blev din Laurbærkrans,
og Dødens stille Søvn din sidste Lykke.

Det blev din Skjæbne — arme Martyr, Du!
Med Taushed nu din Troskab man belønner;
men længe Danmark mindes skal endnu,
at Du var en af hendes bedste Sønner!

En Forklaring.

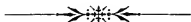
(1869.)

Om jeg, der steg engang i lyrisk Flugt,
er bleven nu saa arm paa Stof til Sange,
at jeg kun byde kan min Fortids Frugt,
saa spørger ej blot Du, men Mange — Mange.

Ak, Ven! Paa Verden har jeg mig forslugt;
det gaar mig som den store Kvælerslange:
med smaa Kaniner kan jeg let faa Bugt,
men tænk Dig: med en Oxe, som kan stange!

Paa Verdensoxen har jeg mig forslugt
og faaet den i Halsen — i den vrange;
til at fordøje har alt Aar jeg brugt.

— Den Mundfuld var for vældig, er jeg bange!

Spørgsmaal:

Du høje Sandhed, sig, hvi taaler
du Krybet, avlet af hvert Døgn:
den blinde Hob, som Hurra skraaler
for hver en udbasunet Løgn?

Svar:

Udødelig jeg er og bliver;
men Nat maa vexle jo med Dag:
den store Hob, som overdriver,
den kæmper netop for min Sag!

I triste Timer.

Hav Tak, min Ven, for det lystige Brev,
som Du mig hernede fra Syden skrev!
De flotte Vers, de vingede Ord
har glædet mig mér, end maaske Du tror;
de virked paa mig som et Foraarspust
af den Luft, hvormed Du har fyldt din Lunge;
Du kan tro, det kom mig belejligt just:
Vejret var trist — mine Tanker tunge —
taageindhyllet Fængslet stod —
Kragerne selv havde tabt deres Mod,
de sad paa Ringmuren ganske forknytte.
— Jeg syntes, Verden hang ved min Fod
som en uhyre Skarnbøtte!

Jeg var træt og sørgmodig: gaaet istaa;
jeg kom derovre fra «Ulykkens Huler»
i det Brødens Palads, hvis Celler smaa
alskens Jammer for Lyset skjuler:
værkbrudne Sjæle, — Menneskevrage —
Folk, der har tabt her paa Jord deres Sag —
haarde Halse -- gordiske Knuder!
— mit daglige Selskab. — Ved alle Guder,
sligt kan nok Humøret til Jorden slaa!
Ja, var blot Himmelen altid blaa!
Men tænk Dig: i skumle Novemberdage
i en Egn saa flad som en Pandekage
med et bundløst Føre som Syltetøj paa!

Graat i Graat var derude alt.

I min Have Bladene visnede faldt:
vaade, ormstukne, dødstrætte, gule,
flagrende hid og flagrende did

som Gjenfærd af spraglede Sommerfugle,
for at ende i Snavs som Alt i vor Tid.
Inde i mig saa' det ud som i Haven;
Mismodets Taage laa paa mit Sind —
jeg tilstaar Dig, Ven, jeg tænkte paa Graven
og følte mig dobbelt inderlig gnaven,
da min Poppedreng kroed sig stolt paa sin Pind
og lo, saa det klukked i Maven.

Se, da bragte man mig dit Brev.

Jeg troede knapt mine Øjne:

Jo, paa min Sjæl! det var Dig, der skrev
i Vers overgivne, forfløjne,

Rhythmer med lange og korte Ben

rev mig afsted som i Galopade;

da faldt mig fra Hjertet den tunge Sten:

jeg var igjen paa den grønne Gren,

trods Sludvejr og ormstukne Blade!

Nu er der Solskin, Ven, i mit Sind,
skjøndt Efteraarsregnen pisker paa Ruden.
Kommer ej Lykken ubuden ind,
kan til Nød vi den være foruden!
Verden er, som vi selv den sér!
Der er Noget til, som er bedre end Lykken;
jeg fornemmer det stundom ved Fængslet her
som de første Spor af de Vingefjer,
der skal voxte en Gang mig af Ryggen.

Novbr. 1872.

Til min Hustru.

De sige, at for meget
til Jorden jeg mig holdt,
men det er netop deraf,
jeg er en Smule stolt;
thi skjøndt der af Stormvind
er nok i min Natur,
jeg holdt som ung dog ærlig
med det gamle Stueuhr.
Bjergprædiken, jeg hørte,
den har jeg ikke glemt,
selv ej i mørke Dage,
naar Sindet var forstemt.

End lyder i mit Hjerte
et frejdigt «Snik og Snak»,
og derfor Dig jeg skylder,
næst Gud, min bedste Tak!

Juleaften 1877.

I en bortrejsende Dames Stambog.

(Skjærtorsdag 1880).

For Dem straalér Lykken, min unge Frue.
Jeg sidder i Skyggen som en halvdød Flue,
har Gigt i Ryggen og plages af Snue,
og Digternykkén — ak, den maa jeg kue!

Man har rost mig, kaldt mig en «sprudlende Kilde»,
«Nattergalen i Vridsløselille». —

For den sidste Titel maa Bergsøe svare,
for Vorherres Dom maa jeg selv mig klare.

De vil, jeg skal synge, De vil, jeg skal flyve! —
Ak! husk dog, Frue: jeg er Lærer for Tyve;
det trætter i Længden — forstemmer Humøret,
Fortvivlelsen smitter — man klør sig bag Øret,

synes man fik dog et Kald af Naturen,
blev ikke skabt til at skimle bag Muren,
vilde saa gjerne sin Vinge udfolde
bort fra det evige Mørke og Kolde.

De rejser til Syden, Vaaren imøde,
til det Land, hvor Guldorangerne gløde,
til det evige Rom, hvor hver Sten har Mæle,
for at sværme og elske med skjønne Sjæle.

Min Lod er at vandre til Aften fra Morgen
dette Depot for Synden og Sorgen;

Dem venter Pinier, Roser og Myrter;
jeg drejer mit Møllehjul rundt, til jeg styrter.

For at finde et Glimt af en Guddomsfunke —
jeg søger hver Dag i en Affaldsbunke.

Det er Lovens justerede Vægt, jeg holder,
men hvad er jeg selv? — kun en stakkels Tolder!

Tilgiv mig da, Frue! Det gaar mig som Fangen,
hvis Sukke afpresses af Frihedstrangen.

Var mit Sind mere let, mine Tanker glade,
jeg bestroede Dem Vejen med Rosenblade.

Ikke sandt? De vil skjænke mig venlig en Tanke,
naar De vandrer under Amalfi's Ranke,
naar De staar ved det vinblaa Hav ved Sorrent,
med Blikket mod Capri og Ischia vendt?

Hils Raphaels Engle — Oldtidsruinerne —
hils Fru Jerichau, hils Apenninerne —
St. Peders Kuppel og Titus' Bue,
som jeg aldrig har sét — og aldrig faar skue!

Hilsen til de Lykkelige paa Skovgaard.

Paa den dejlige Skovgaard i Ordrup Krat

ligger den unge Frue

saa fin og yndig at skue.

Er hun syg? O nej — kun en Smule mat,
der er sket et Himlens Mirakel:

Storken har bragt en kostbar Skat!

Beth maa ej gjøre Spektakel.

Diavolo, Husets gamle Hund,

maa kjønt holde Fred med Katten,

slet ikke gjø, men holde sin Mund,

selv naar Noget pusler om Natten.

Den unge Frue trænger til Ro —

de spørgende Øjne, de sjældne to,
saa forunderlig dybe og smukke,
hun trænger til lidt at lukke —
thi paa Skovgaard gynger en Vugge!

Da Morgenlærkerne sang i Kor
og Søndagsklokkerne ringed,
fik Beth og Agnes en lille Bro'r —
Gud ské Lov, han er ikke bevinget!
Var han en Engel, da fløj han vel væk,
men han har sin Faders og Moders Træk,
og vil voxe sig snart til en Gut saa kjæk,
naar bare man giver lidt Stunder.
Endnu er han spæd og har intet Navn,
som han hviler der i sin Moders Favn
og dier sig stærk og blunder.
Verden er dum: den kalder Sligt
for ganske naturligt og virkeligt —

mig synes det Stof til et dejligt Digt,
ja, næstendels et Guds Under.

Jeg gamle Digter, som sér Guds Haand
i det Større, som i det Mindre,
jeg sidder her med bevæget Aand
og med Øjne, som glade tindre;
jeg sender med Magnoliens*) Sus
Velsignelsen over det gjæstfri Hus,
Velsignelse over Moderens Seng
— jeg strør den i Tanker med Roser —
Velsignelse over den lille Dreng,
som snart skal springe paa Mark og Eng
i «smaabitte Sko og Hoser».

Vridsløselille, den 3dje August 1880.

*) I Skovgaard's Have staar et stort Magnolietræ. U. A.

Paa en Vifte.

At skrive en flot lille Aandrighed
paa en Damevifte behændig ned,
det er som at danse med Myggeben
en Alfedans paa en Blomstergren.

11te Maj 1882.

Til kgl. Kammersanger Schram,

(Foran i et Exemplar af «Fulvia».)

Du vilde, sagde vittigt Du, betegnes
som Danmarks Riges største Skraalehals!
Nej, Peter Schram! i Kunsten skal Du regnes
blandt dem, som ej paa Torvet er tilfals!
Geniets Ungdom, Liv og Lyst
har paatrykt Dig sit ægte Stempel,
mægtige Toner runge fra dit Bryst,
og ildfuld staar Du end i Kunstens Tempel.
Tak, for Du vilde Rocchus's Rolle spille,
Du er i den den Store, jeg den Lille!

Du: «Leporello» — med den muntre Latter,
har rørt som «Rocchus»

«Fulvia»s Forfatter.

Maj 1881.

Af Hvedebrød og Sukker —

Af Hvedebrød og Sukker
man formed Hjerter før.
Med Hjerter selv man pryded
den profaneste Dør.
Vor Tid har ingen Sans
for sligt vammelt Føleri;
den har os vel indprentet
Begrebet Ironi!

Ja, Pris for Ironien,
selv for den hvasse Spot,
at sige, naar den mener det
med Sandheden godt.

Fra Buen sender Guden
sin vingede Pil.

Men Preat Hadet
med det giftige Smil!

Og skal ej Livet blive
til en bundfrossen Sø,
jeg synes snart, vi trænge til
at faa en Smule To.

Med al for megen Kulde
er Ingen af os tjent.

Hvad mener I, om lidt vi
blev Hjertet bekjendt?

H a v e t.

Det truer med Storm — det er sent i Høst.
Foran mig ligger — dækket med Stene —
i Brandbelysning den øde Kyst
— Havet og jeg er ganske alene.
Ej nogen Moders Sjæl er at se,
ikke saa meget engang som en Skude;
kun Solens glødende Kugle derude
— den og Havet og jeg er Tre.

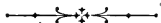
Men jeg er den Første, jeg har Forstand,
kan tænke og véd, hvad det er at være.
Hvad er Du, Hav, vel Andet end Vand
og Du, o Sol, en Verden i Brand;

hvad jeg ser, er din flammende Fotosfære.
Min Sjæl er mere end Vand og Gas;
og dog — jeg løfter ærbodig paa Hatten,
jeg, som paa Skabningens Stige har Plads
mellem Englen og — Abekatten.

Du vældige Hav, Du synkende Sol,
jeg kommer ej hid, for at gjøre mig vigtig,
for at sætte mig paa en Beundringsstol,
jeg har tværtimod Trang til at være oprigtig.
Mig er Naturen et Sandheds-Spejl,
hvori jeg ser mine egne Lyder.
Jeg taler paa Vers; det er mulig en Fejl,
men en dog af dem, som jeg mindst fortryder.

Du synkende Sol, Du vældige Hav,
som hvileløs ruller og skummer og fraader,

det er, som I skjule de urgamle Gaader,
som kunde I tale, skjøndt' evig I tav.
Hvor gjør det dog godt, forunderlig godt
for den, som er flygtet for Menneskestemmer,
helst paa en Dag, naar Vejret er raat,
at lufte sig ud for det, som er smaat,
som Sjælen forkvakler og Sindet forstemmer,
og lytte til Bølgernes vilde Spot.

Det sukker efter Regn —

Det sukker efter Regn
og har alt sukket længe,
men endnu intet Tegn —
kun støvbedækte Hegn
og solforbrændte Enge.

Forpint af Solens Brand
paa Marken Kvæget brøler,
og rundt i By og Land
det skorter alt paa Vand,
og intet Vindpust kjøler.

Som Støvet tørret ud
er mangt et Bryst henede.
Lad ved dit Almagtsbud
Regnskyen briste, Gud,
og den Beklemte græde!

Kirkegaarden.

Jeg mindes tydelig, jeg stod som lille
paa vor Altan en Sommeraften silde.
Det var ved Kirkegaarden, hvor vi boede,
hvor dengang Stadens sidste Huse stode.

Foran mig laa med Tusinder af Grave
i Maaneskin den store Dødens Have,
et Hav af Tuer, Kors og Ligsten hvide.
— Min gamle Bedstefa'er stod ved min Side.

Vinter og Sommer daglig fra vor Stue
jeg havde sorgløst nydt det samme Skue.

Naar Solen skinned, var jeg ikke bange.
Jeg havde leget der saa mange Gange.

Men nu i Maanskin jeg tilbagegyste.
Det var, som om de hvide Ligsten lyste.
Med Dødens Rædsel slog det mig imøde:
Hvad om de rejste sig, de mange Døde?

Min Bedstefader holdt mig fast i Haanden.
Han vilde hærde mig og løfte Aanden.
Han talte til mig, lille Pog, saa meget ;
jeg mærked, han var underlig bevæget.

«Vær ikke bange, Dreng, sé kjækt derover!
Saa fast en Søvn i Verden Ingen sover

som Liget indsvøbt i det hvide Lagen.
Den Søvn, den varer ved til Dommedagen.

Kun dér er Fred, dér er vi Alle lige,
Høje og Lave, Fattige og Rige.
Der hjælper ingen Stand og ingen Alder.
Vi maa afsted herfra, naar Døden kalder.

Fra Støv vi kom, til Støv vi skulle blive,
men Gud vil atter vække os til Live.
Engang naar Domsbasunens Toner klinger,
da brister Gravene, da faar vi Vinger.»

En Rædsel gik mig gjennem Barnesjælen.
Det isned mig fra Issen ned til Hælen.
Det var, som slog en Ligluft mig i Møde,
som rejste sig af Gravene de Døde.

Og Maanen skjulte sig bag Stammer sorte,
saa gled den frem, saa blev den atter borte.
Det var, som Skygger underlige lange
sig rørte ovre i de tavse Gange.

Sæt Dig ned, min gamle Ven —

Sæt Dig ned, min gamle Ven!

Ude suser høstlig Løvet.

Lad os sladre Aftenen hen.

Livets Alvor har vi prøvet,

den har modnet os til Mænd.

Hvil Dig her ved Arnens Ild.

Sé, hvor sælsomt Lys og Skygge

vexler i fantastisk Spil,

ret som Livets Sorg og Lykke,

før vor Grav man klapper til.

Tænd din Pibe — her er Blus.
Ude hist paa Himlen funkler
Jupiter og Sirius.
Her i Skumringen, den dunkle,
gjæstes vi af Fantasmus.

Det er ham, som har os bragt
Evnen til med Mod at haabe.
Han har ikke tabt sin Magt.
Endnu tindrer i hans Kaabe
hele Stjernehimlens Pragt.

Hvorfor rynker Du dit Bryn?
Alt hvad herligt pryder Manden:
Hjertets Ild, Geniets Lyn,
stammer ej blot fra Forstanden,
den har kun det halve Syn.

Lad ham med sin Tryllestav
mane frem fra svundne Dage
alt, hvad Livet tog og gav.
Lad os suge Mod deraf
til den Kamp, vi har tilbage.

Du som jeg endnu har Raad
til at lade Sjælens Strænge
zitre mellem Smil og Graad.
Lad det bølge, lød det krænge,
vi har Ballast i vor Baad.

Vi har elsket, ikke sandt?
Vore Drømme, var de Løgne?
Tabte mér vi, end vi vandt?
Pris for Sandhed — selv den nøgne,
selv naar vore Taarer randt.

Ej som i de unge Aar
gaar det rask nu op ad Bakke.
Vi har Ar af Livets Saar,
Ordner ja saagar paa Frakke,
ak, men begge hvide Haar.

· Nu slukkes Tidens store Lys.

Nu slukkes Tidens store Lys
og Prisen stiger paa de smaa.
Det er, som om et Isbads Gys
skal over Verden gaa.

Det er, som om den Livsens Strøm,
der har til Hjertet Varme sendt
og baaret Slægtens Skjønhedsdrøm,
sin Bane nu har endt.

Jeg ængstes ej, jeg klager ej,
men sætter fuldt min Tillid til,
at Livet gaar den rette Vej
som Gud den styre vil.

Du harmes ved Livets Blændværk og Skin.

Du harmes ved Livets Blændværk og Skin,
foragter dets Sminke.

Kan Du se Dig selv i Øjnene ind
foruden at blinke?

For Menneskeslægtens store Sag
kan maaske de tindre.

Men hvad duer Du selv, hvad ligger der bag?
blev Sejren din i det store Slag
mod Dig selv i dit eget Indre?

Bekjendelse.

«Hade Fejl, men ej Personer.»

Wessel.

Hvor meget ondt, hvor meget dumt,
— og dog, hvor meget skjønt paa Jord!
Der kjævles blindt, der rases grumt,
der dræbes selv med Ord.

Uløst fra Verdens første Tid
den store Livets Gaade staar,
og Kajn endnu med samme Nid
sin Broder Abel slaar.

Der raabes trindt mig: «Tag Parti!»
mens hver kun sér sin egen Sag.
For mig er det: at være fri,
som Livets Aandedrag.

For mig er det: at være fri,
at agte Andres Ret som min,
og aldrig blande Galde i
min Friheds ædle Vin.

Ensidighed gjør stærk maaske —
dog, hvor jeg kan, jeg helst slaar Bro;
med begge Øjne vil jeg sé,
saa længe jeg har to.

Min Sjæl blev ikke skabt til Had,
jeg bløder ved hvert Slag, jeg slaar,

og lægger helst et Rosenblad
selv paa min Uvens Saar.

Thi gribes jeg af mægtig Trang
til, før mit Jordliv er forbi,
at aande ud endnu i Sang
mit Væsens Harmoni.

Ja, før med mangt et indre Syn
min Aand gaar hjem herfra til Gud,
lad mig endnu et Tankelyn
i Verden kaste ud!

Det ulmer skjult, det trænger paa,
hvad der var længe indelukt. —
O, maatte det tilsidst dog faa
sin Frihed først og Flugt!

Bestraal mig, Sol! Tø op, tø op
i dette Bryst hvert Svagheds Spor!
Udfold min Sjæl som Blomstens Knop
i Gjerning som i Ord!

Du Evige, som har mig skabt,
fra dig jeg hentede alt mit Mod;
jeg føler dybt: jeg var fortabt,
ifald du mig forlod!

Selv naar Du prøvede tungt min Aand
og bøjede mig i Smerte ned,
Du holdt mig med din stærke Haand
og greb mig, naar jeg gled.

Tak for hvert Aandedrag af Luft!
Tak for hver Straale lys og varm!

Tak for den evige Fornuft,
hvis Gnist faldt i min Barm!

Af Sandhedstrang til Tvivlen ført,
saa mangel Sjæl forvilder sig —
Tak for, Du gav mig en, som rørt
kan ydmyg takke Dig!

Oktober 1884.

Efterskrift.

Imellem H. V. Kaalunds efterladte Papirer fandtes ogsaa en lille

«Fortegnelse

over Digte, som jeg har skrevet efter Udgivelsen af «En Eftervaar», og som jeg agter at optage i en ny Digtsamling, naar der foreligger et tilstrækkeligt Indhold til en saadan.»

Rettesnoren for en Udgave af de «Efterladte Digte» var hermed givet, og denne Samling indeholder da ogsaa omtrent det samme Antal Numre som Fortegnelsen. Ved et Par af de opførte Digte var der imidlertid tilføjet et Spørgsmaalstegn eller et «ubetydeligt», eller begge Dele, og saadanne Stykker har jeg derfor anset det for rigtigst at udelade. Fortegnelsen slutter med en Liste over nogle «til Dels færdige eller paabegyndte Digte». Af disse er et Par næppe kommet videre end til Titlen. Der fandtes

saaledes intet Manuskript til hvad der var opført under Overskrifterne: «Da det tyrkiske Panserskib, «Verdens Herlighed», sprang i Luften», «Vel mødt, Broder Letsind, paa Livets Vej», «Mod Østen vender mit Kammer» o. s. fr. Andre Digte forelaa kun i løse, ikke altid let læselige Ud-kast. Et og andet heraf meddeler jeg nedenfor. Tilbage stod Spørgsmaalet om, hvad der skulde medtages af Digte, som Kaalund selv i Mellemtiden havde ladet trykke, saa vel som hvad der mellem hans Papirer eller i hans Nærmestes og Venners Værge fandtes af Ungdomsdigte, Lejligheds-sange o. s. fr. Jeg er gaaet ud fra, at da Kaalund var meget stræng overfor sin egen Produktion, burde jeg kun optage, hvad jeg efter mit Kjendskab til ham turde gaa ud fra, at han selv vilde have givet sit Samtykke til. I de sidste 14—15 Aar tog Kaalund mig saa ofte paa Raad med angaaende sin Digtning, at jeg nogenlunde tror mig i Stand til ogsaa nu at handle efter hans Ønske og Vilje. Jeg har, naar der var Tvivl hos mig, hellere udeladt noget end taget det med, selv naar det forelaa trykt, og Digterens Enke, Fru Professorinde C. Kaalund, har saavel billiget mit Valg som hjulpet mig med at tolke de vanskeligste Steder i Haandskrifterne.

De hidtil utrykte Digte i denne Samling ere af en noget forskjellig Alder, den overvejende Del dog fra Kaalunds sidste Aar. Et Par af dem er maaske for saa vidt kun «til Dels færdige», som Kaalund, inden han udgav noget, atter og atter omarbejdede og affilede det, men ingen, der kjender Digteren, vilde dog undvære disse Digte, hvori de Tanker, der lige fra Udgivelsen af «Brændende Spørgsmaal» og til hans Dødsstund uafsladelig sysselsatte ham, saa levende afspejle sig. I selve Samlingen har jeg imidlertid kun givet saadanne Digte Plads, der eje en vis baade ydre og indre Afslutning. Men her i Efterskriften tror jeg ikke blot at kunne forsvare men at burde meddele et Par Brudstykker, Udkast til Digte, som Kaalund ofte omtalte til sine Nærmeste, og som alle høre til den Tid, da han stræbte at mægle mellem nyt og gammelt herhjemme.

Et af disse Brudstykker lyder saaledes:

Havde jeg den letflyvende Sommerfugl
 Tusinder af Øjne —
 kunde som den med et eneste Blik
 jeg opfange det Mangfoldige om mig og over mig,
 dertil et Skarpsyn
 for det uendelige Smaa
 som Krybets,

hvis Verden er en Blomsterstilk eller et Tidselblad,
 og saa' jeg
 med brændende Sandhedsmøds grænseløs Vidtørst
 fra Højden af min Tids Erfaring
 gennem slige Øjne —
 ak!

selv om en Newtons og en Goethes Sjæl
 vare harmonisk forenede i min,
 mit Syn var dog en Enkelts,
 kun *mit*,
 større maaske end andre Dødeliges,
 men dog uendelig begrænset,
 i Strid med Andres,
 en forsvindende Del
 af Millioners.

Derfor have de sande Store været ydmyge af Hjertet.
 Ingen har følt dybere end de,
 naar Verden tilraabte dem: Videre! Videre!
 Livet er saa kort, saa kort,
 men Kunsten at forstaa det
 uendelig lang!
 Verden staar ikke stille,
 altid raaber den: Videre! Videre!
 Aldrig bleve de færdige,
 selv med Øjnene brystne i Døds-kamp
 sukkede deres higende Sjæle:
 «Lys! Lys! mere Lys!»

Hvor maa da ikke jeg,
 jeg, der er uværdig til at løse Hines Skotvinge,
 føle mig lille,
 naar mit Lands fremstormende Ungdom
 beder mig vise den Grænsen og Maalet,
 Grænsen for Kampen,
 Maalet for Kampen.

Tæt op til dette Udkast slutter følgende sig:

Hvilket Menneskebarn, Mand eller Kvinde,
 løber ej om med en indbildt Verden!
 Spørg Dig selv:
 har Du ej troet — tror vel endnu:
 Dit Syn paa Livet,
 den Boble, *din* Hjerne har blæst,
 burde være Mønstret
 for denne Kampens og Prøvelsens jernhaarde Verden,
 hvis Gjænger Ingen har sét,
 Ingen rokket
 den, som vi Alle — stundom nødtvungne —
 kalde den virkelige!

Hvem har den ej skuffet!
 Hvem har ikke løbet mod den sin Pande,
 følt sin Afmagt
 og som halvknust
 tumlet tilbage ved Sammenstødet!

Mange blev liggende, rejste sig aldrig,
Andre fortsatte Kampen,
lærte Intet —
døde tilslut med Galden i Munden!

Samle sig op igjen,
føle sig grebet netop i Faldet,
finde sig selv,
blive hel,
det er Opgaven, den svære!

Paa et Blad Papir fandtes følgende Linjer, der tumle
med de samme Tanker, som saa ofte findes i de i Sam-
lingen optagne Digte:

Lad Menneskehjertet kun synke i Pris,
sæt paa Thronen kun Menneskeforstanden,
lad den koldeste Kloge gjælde for vis
— jeg ler: der er Vaarbrud bag Vinter og Is,
jeg vender mod Fremtiden Panden.

Herhen hører ogsaa følgende Begyndelse:

Rastløse Tid, som paa de gamles Grav
fostrer nye Slægter, vældige Gjenføder,
er jeg kun en Draabe i dit uhyre Hav,
i det evige Lys jeg dog gløder.

Ingen vaagnende Sangfugl kan hilse mere glad
i den dugvaade Skov den gryende Morgen,
end jeg, der dog dig kjender, mægtige Forøder!

Det var i de sidste Par Aar ofte Kaalund en stor Sorg, at Sygdom lagde Hindringer i Vejen for hans Produktion. Han havde saa meget, han endnu vilde have sagt. Det stod for ham, at hans Ord kunde bringe Lægedom til mange og særlig være hans yngre Venner til Klarhed og Hjælp. Hans sidste, fuldt formede Digt, «Bekjendelse», udtrykker dette Haab, denne Trang. Følgende Hjertesuk ikke mindre:

Du Aand, som jeg tjener, ak, giv mig Ord
for det, som herinde flammer og lyner.
Luk op for det alt, som herinde bor
i min Sjæl af brændende Syner.
Jeg er kun dit Redskab, saa riv mig hen,
jeg bøjer mig under dit Vingeslags Susen.
Lad mig vise det helt: jeg er Ungdommens Ven,
gjør mig stærk og besindig i Rusen.

Blandt de i Fortegnelsen opførte Digte findes ogsaa et: «Svalerne paa Telegraftraaden». Mellem Kaalunds Papirer laa dog kun første Vers:

Svalerne paa Telegraftraaden.

Der sidde de oppe som Perler paa en Snor,
 de kvidrende Svaler,
 paa den kobberspundne Traad, som omspænder vor Jord,
 Side om Side, naar Aftensolen daler.

Den udmærkede svenske Lyriker Carl Snoilsky har skrevet et smukt Digt om samme Æmne.

Kaalund saa' lyst paa Livet, selv i de sidste Aar, da han var syg og det forekom ham, at ogsaa Tiden skrankede. Et lille Udbrud kan hidsættes:

Vi længes mægtigt atter
 efter Noget, som har Bund.
 Der er Stof nok til Latter
 for hver Sjæl, der er sund.

Kaalund producerede ikke let. Han, hvis Vers saa ofte vare formfuldendte, maatte tidt arbejde udholdende med dem. Paa et Blad Papir staar nok saa karakteristisk: «Gid Fanden havde al Metrik!» og det efterfølgende Vers er ogsaa i saa Henseende betegnende:

Det var mig som en Styrkedrik
 det Vers, i Dag Du sendte.
 Dets Rim i første Øjeblik
 mig næsten endevendte.

Jeg lo, indtil jeg fik Kolik,
 skjøndt intet Værre hændte.
 Du aner ej, hvor tidt Metrik
 Ben for min Tanke spændte.

Kaalund var ikke Lejlighedspoet. Det var ham en Gru, naar nogen plagede ham om en Vise eller en Text til et Billede, og selv da han i de senere Aar fik talrige Opfordringer fra officielle Avtoriteter til ved særlig festlige Lejligheder at tage Ordet, maatte han som oftest sige Nej.

Da en Kreds af yngre og ældre den 14. November 1879 fejrede Oehlenschlägers hundredaarige Fødselsdag med en Fest for F. L. Liebenberg, havde Kaalund halvt givet et Løfte om at skrive en Vise eller i hvert Fald at ville oplæse en poetisk Hilsen til Æresgjæsten, hans gamle Ven. De efterladte Papirer røber, at Viljen har været der, men at han ikke er kommet længer end til disse to klangfulde første Vers:

Hil dig, du Gamle, vor kjære Hædersgjæst!
 Fornemmer du i Luften en Susen?
 Den kommer ej af Trækvind, den ligner ikke Blæst,
 nej, Vingslaget er det af Musen,
 Digtekunstens Muse, den høje Poesi,
 som evig ung og frisk og guddommelig fri
 har overlevet mangt et Aartusind.

Hvem blandt os har ej følt det just i denne Dag,
 dens Vinger er endnu ej blevne lamme.
 Lad vexle kun dens Former, og Tiden skifte Smag,
 den selv bliver evig den samme.
 Dens Væld saa lidt kan tømmes som den rullende. Sø,
 «den har jo den Skjæbne, den aldrig skal dø»,
 saa længe som et Hjerte kan flamme.

Til det for et Aars Tid siden udkomne Udvalg af J. Th. Lundbyes Tegninger vilde Kaalund oprindelig gjerne have skrevet nogle Digte. Især gik han svanger med et større Digt til sin Ungdomsvens og tidligere Medarbejders Ære. Mellem Papirerne laa flere Udkast. Jeg anfører et.

Johan Thomas Lundbye.

Hvor levende hilser du mig igjen
 i dette Billed, min døde Ven!
 Hvor ærlig dig selv, hvor sjælesund,
 hvor voxet helt af din egen Grund,
 saa dyb, saa sand og saa dansk i Aand,
 med Præg i hver Streg af din Mesterhaand.

I Samlingen er S. 72 optaget et Digt — «Du Men-
 neskebarn, som bryster Dig stolt» —, der har vundet vid

Udbredelse. De sidste 10 Linjer er imidlertid her satte i kritiske Klammer i Overensstemmelse med et Exemplar, som fandtes mellem Kaalunds Efterladenskaber, og hvor der endvidere i Marginen var føjet følgende: «Det Indstregede tildigtet af Otto Borchsenius. Dette skete med min Vilje, fordi jeg var syg og dum». Kaalund havde nemlig i Oktober 1878 lovet at holde det «nordiske Maanedsskrift for Dyrebeskyttelsessagen» «Androkles» over Daaben, men var ikke kommet videre end til det ypperlige første Vers og Begyndelseslinjerne til det næste. Tidsskriftet skulde absolut ud, og Kaalund nærrede ikke Skygge af digterisk eller menneskelig Forfængelighed.

Udkastet til et Par andre «Dyredigte» kan endelig finde Plads her. Det ene hedder:

Gaasen i Rugetiden.

Ved Ladedøren staar Gasen paa Vagt;
derinde er Gaasen paa Reden lagt.

Elleve Æg har Madammen faaet,
Barsel-feberen er overstaaet.

Det lufter fra Syd med Solskin og Tø,
der er Liv i Luft, paa Land og paa Sø.

Froen stikker alt Næsen i Vejret.
Selv Tudsøn begynder at synge i Kjæret.

Gjennem Sprækken falder fra Ladens Dør
en Solstraale ind; den giver Humør.

Kun ligger Madammen paa fjerde Uge,
det trætter i Længden saadan at ruge.

Men Gaasefatter staar trofast paa Vagt
med hvæsende Næb og Halsen strakt.

Hvordan der saadan af Hvide og Blomme
i et Æg kan en levende Gæsling komme,

er et Guds Mirakel som tusinde flere,
som kun — —

Sidste Linje er, som som man ser, ufuldendt.

Endnu betydeligere tegnede et andet Digt til at blive. Begyndelsen, hvortil flere Udkast have været gjorte, lyder saaledes:

Hvorledes fandt den Vej?

Bag Skotlands Kyst, der yderst i Vest,
 hvor det gamle Europas Fastland slipper,
 ligge, omsust af Havets Blæst,
 de Hebridiske Øer — en Forpost af Klipper.
 Tidens Tand har kun lidet bidt
 paa den haarde Basalt og Urgranit,
 som fra Tidernes fjerne Fødsel har stridt
 mod Oceanets mægtige Vande,
 der vælte sig over det uhyre Rum
 fra Labradors og New Foundlands Strande
 og knuses til Skum
 mod St. Kildas trodsige Pande.

Jeg kunde maaske, hvis jeg vilde, male
 i denne Manér disse Klipper nøgne
 med skiftende Lys i hver Bugt og Vig,
 hvor man døves af Maagers og Havørnes Skrig,
 — kunde udslaa i Ord en Paafuglehale
 med pralende Fjer og forlørne Øjne;
 men jeg ynder ej disse stilistiske Løgne,
 og beretter — fordi mig Sagen har rørt —
 ganske simpelt, maaske lidt tørt,
 uden ringeste Fordring paa egen Glorie,
 hvad jeg selv af sanddru Læber har hørt:
 En Sælhundeunges Historie.

See, det var just dér paa St. Kildas Kyst,
 de fanged, i Læ af en Klippetunge,
 en Sælhund, der holdt sin spæde Unge,
 som en Moder holder et Barn til sit Bryst.
 Den var viklet ind i en Fiskers Garn;
 Fangsten var god — der var Brug for Trannen.
 Moderdyret blev slaet for Panden,
 men Ungen saa' ud som et Svøbelsesbarn;
 den klynked og peb, det morede Manden,
 den usle Orm var jo Intet værd,
 tage dens Liv? hvad kunde det nytte?
 Saa bar han den hjem til sin fattige Hytte
 til Fryd for hans Flok af Rollinger dér.

Æmnet laa Kaalund meget paa Hjærte, og han har
 ofte fortalt sine Nærmeste den rørende Historie, som det
 desværre ikke lykkedes ham at faa formet til et færdigt
 Digt. Efter hans egen Fortælling er Slutningen paa Hi-
 storien følgende:

Efter at have dræbt Moderen, tog altsaa den ene af Fiskerne
 Ungen hjem med sig, hvor den snart blev fortrolig med hans Børn,
 der fodrede den og legede med den, medens den tumlede sig i Strand-
 kanten ved Hytten. Den voxede til og blev de Smaas kjæreste Lege-

kammerat; men nu hændte det, at Børnene bleve angrebne af en Smitsot, og da en klog Kone blev spurgt til Raads, erklærede hun, at onde Øjne havde paaført dem denne Sygdom, og nu troede Forældrene paa én Gang at opdage, at Sælens store, dybe Øjne, som de hidtil havde fundet saa fromme, havde et ondt trolddomsagtigt Udtryk, saa at det maatte være Dyret, der havde paaført dem Ulykken. Man maatte nu hurtigst muligt skille sig af med Sælen, og Fiskeren, der halvt af Frygt, halvt af Medlidenhed, ikke vilde dræbe den, tog den i sin Baad, sejlede langt ud i Havet og kastede den over Bord; men før han naaede Kysten, var Sælen alt kommet tilbage. Et nyt Forsøg, hvorved han mente at have taget alle Forsigtighedsregler for at sikre sig mod, at den fandt Vejen tilbage, strandede ligeledes paa Dyrets Trofasthed. Nu blev man alvorlig bange og opbragt paa Sælen, og efter atter at have ført den langt bort, stak man dens Øjne ud, før man kastede den i Havet. Folkene sejlede derpaa hjem, og da der gik flere Dage, uden at det stakkels blindede Dyr lod sig sé, glædede de sig over endelig at være blevet det kvit, men efter 8 Dages Forløb fandtes Sælen en Morgen liggende død udenfor Hytten.

Hermed er mit Hverv overfor H. V. Kaalunds poetiske Efterladenskaber til Ende. Det vil vel ikke kunne undgaas, at der i Tidens Løb nu og da i Blade og Tidsskrifter vil opdukke et og andet «hidtil utrykt Digt» af Kaalund, men Kaalund selv vilde sikkert ikke have givet sit Minde til at gaa videre end i denne Samling.

Kaalund talte ofte om, hvad han skulde kalde sin næste Digtsamling. Han kom ikke til noget endeligt Resultat i saa Henseende, og det er nu som «efterladte Digte», at denne Samling bringer hans mange Venner den sidste Hilsen.

Kjøbenhavn, Oktober 1885.

Otto Borchsenius.

Paa den GYLDENDALSKE BOGHANDELS FORLAG er nylig ud-
kommet:

SPREDTE BLOMSTER.

Lyriske Digte

af

Ernst von der Recke.

2 Kr.; eleg. indb. 3 Kr. 25 Øre.

Andet Oplag

af

NIELS LYHNE.

Roman

af

J. P. Jacobsen.

4 Kr.; eleg. indb. 5 Kr. 50 Øre.

GEOGRAFI OG KÆRLIGHED.

Af

Bjørnstjerne Bjørnson.

(Udkommer om kort Tid.)

GYLDENDALSKE BOGHANDELS FORLAG.

EN EFTERVAAR.

Digte

af

H. V. Kaalund.

Tredie Oplag.

1 Kr. 75 Øre; eleg. indb. 3 Kr.

FULVIA.

Drama i fem Akter

af

H. V. Kaalund.

Tredie Udgave.

1 Kr. 75 Øre; eleg. indb. 3 Kr.

Paa Jacob Lunds Forlag er udkommet:

ET FORAAR.

Digte, ældre og nyere.

Af

H. V. Kaalund.

Femte Oplag.

3 Kr.; eleg. indb. 4 Kr. 25 Øre.

PLEASE DO NOT REMOVE
CARDS OR SLIPS FROM THIS POCKET

UNIVERSITY OF TORONTO LIBRARY

BRIEF

PTB

0041443

UTL AT DOWNSVIEW

D RANGE BAY SHLF POS ITEM C
39 09 10 01 13 001 6